

**การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2**

วิษณุ สร้อยมี

**วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**

2551

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก
เขต 2

ชื่อผู้วิจัย

นายวิษณุ สร้อยมี

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนใจ เกียวซี
อาจารย์ ดร.สมหมาย อ่ำดอนกลอย

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของสถานศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พิษณุโลก เขต 2 จำนวน 108 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยและ
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมพบว่า การบริหารระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในทุกด้านตามลำดับ ดังนี้
1. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2. ด้านการวางแผนการปฏิบัติงานระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3. ด้านการตรวจสอบประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ
4. ด้านการปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่อประธานที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่อกรรมการที่ปรึกษา.....

Title A STUDY OF AN ADMINISTRATIVE SYSTEM FOR
STUDENT CARE OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE
OF PHITSANULOK EDUCATION SERVICE AREA 2

Author Mr. Wisanu Soimee

Advisors Assistant Professor Dr.Tuanjai Keawsii
Dr.Somma Amdonkloy

The purposes of this research were to study the administration system for student care of schools under the Office of Phitsanulok Educational Service Area 2. The subjects there were 108 administrators selected by stratified random sampling. The research instrument used for collecting data was a rating scale(5 levels) questionnaire. The data were analyzed by using mean and standard deviation.

The results of the research reveal as that generally, the administration system for student care of schools was carried out at high level in every aspect the process of the system, the operation planning of the system, the evaluation audit of system, and the improvement of the system

Department Master of Education

Field of Study Educational Administration

Academic Year

Student's Signature.....*Wisanu Soimee*.....

Advisor's Signature.....*Tuanjai Keawsii*.....

Co- Advisor's Signature.....*Somma Amdonkloy*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนใจ เกียวซี ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.สมหมาย อ่ำดอนกลอย กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย อาจารย์ ดร.อดุลย์ วังศรีคุณ นายสัญญา จันทรังษี นายสมาน สารีคำ และนายเสน่ห์ เทศนา ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อนุชา กอนพวง ที่กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์และขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล และผู้บริหารสถานศึกษา ที่กรุณาตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ร่วมรุ่นทุกคน และคุณชลิตตา สร้อยมี ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เป็นอย่างดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นกตเวทิตาแต่บิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่าน

วิษณุ สร้อยมี

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เตือนใจ เกียวซี ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.สมหมาย อ่ำดอนกลอย กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำและ ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ดร.นิคม นาคอ้าย อาจารย์ดร.อดุลย์ วังศรีคุณ นายสัญญา จันทรังษี นายสมาน สารีคำ และ นายเสน่ห์ เทศนา ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณา ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณ อาจารย์ดร.อนุชา กอนพ่วง ที่กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล และผู้บริหารสถานศึกษา ที่กรุณาตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็น ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ร่วมรุ่นทุกคน และคุณชลิตดา สร้อยมี ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เป็นอย่างดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมี จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นกตเวทิตาแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่าน

วิษณุ สร้อยมี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพประกอบ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	7
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	8
การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	26
บทบาทหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือในการวิจัย.....	50
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
ผลการศึกษากาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	54
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	60
สรุป.....	61
อภิปรายผล.....	61
ข้อเสนอแนะ.....	64
บรรณานุกรม.....	66
ภาคผนวก.....	70
ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	71
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของเครื่องมือ.....	76
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมเครื่องมือ....	83
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ค่า IOC และค่าสถิติแบบสอบถาม.....	86
ประวัติผู้วิจัย.....	93

สารบัญญัตราวาง

ตาราง		หน้า
1	ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	13
2	เกณฑ์การคัดกรองและแหล่งข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนแต่ละด้าน.....	16
3	แนวดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม	18
4	แนวดำเนินการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน.....	19
5	แนวดำเนินการทำให้คำปรึกษาเบื้องต้น.....	21
6	แนวดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน.	22
7	แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียนของครูประจำชั้นเพื่อการแก้ไขปัญหาของ นักเรียน.....	25
8	แสดงการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา.....	36
9	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	49
10	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติการบริหารระบบ ดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา.....	54
11	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติการบริหารระดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาด้านการวางแผนการปฏิบัติการ.....	54
12	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติการบริหารระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาด้านการดำเนินงาน.....	56
13	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติการบริหารระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาด้านการตรวจสอบประเมินผล.....	58
14	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติ การบริหารระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาด้านการปรับปรุง.....	58

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงกระบวนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนของครูแนะแนวและฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน.....	24
2 แสดงการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา.....	31
3 แสดงกระบวนการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ	33

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในการศึกษา ตามมาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และกำหนดแนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ตามมาตรา 80 (3) โดยกำหนดให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กรมสามัญฯ, 2550 : 15, 23 - 24)

ในทำนองเดียวกันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ยังได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามมาตรา 6 และแนวทางการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ ตามมาตรา 22 นอกจากนี้ ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือ เรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ตามมาตรา 23 ข้อ 5 ทั้งนี้ การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา ให้รู้จักทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

สังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดในเกือบทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร นับเป็นปัจจัยเร่งที่สำคัญทำให้โลก

เกิดการไหลทะลักของข้อมูลข่าวสารทั้งทางบวกและทางลบ และนับวันจะยิ่งทวีความซับซ้อน และรุนแรงมากยิ่งขึ้น ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของบุคคลอย่าง หลีกเลียงไม่ได้ ก่อให้เกิดปัญหานานัปการ โดยเฉพาะต่อเด็กและเยาวชนในวัยเรียน อาทิ ปัญหาสุขภาพจิต เกิดความเครียดและปรับตัวไม่ได้ การฆ่าตัวตาย ปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิ การกลั่นแกล้งรังแก ความรุนแรง และการทารุณกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหายาเสพติด การไม่ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและอาชีพ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 3)

ในขณะเดียวกันเด็ก นักเรียน นักศึกษา จะต้องได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิ จากพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พุทธศักราช 2546 ที่ว่าการปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดให้ คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ตามมาตรา 22 และผู้ปกครองต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กที่อยู่ใน ความปกครองดูแลของตนตามสมควรแก่ชนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น ตามมาตรา 23 รวมทั้งโรงเรียนและสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบงานแนะแนวและกิจกรรม การแนะแนวให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติ ที่เหมาะสมความรับผิดชอบต่อสังคมและความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา ตามมาตรา 63 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2546 : 10 - 11, 28)

อย่างไรก็ตามด้วยสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก มีผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของผู้คนให้มีความซับซ้อนมากขึ้น หลายครอบครัวมีเวลาดูแล ใกล้ชิดเพื่อดูแลอบรมสั่งสอนลูกหลานลดน้อยลง และตัวนักเรียนเองซึ่งเป็นเยาวชนที่มี ประสบการณ์ชีวิตไม่มากนัก ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงทำให้เกิดปัญหาทั้งกับตนเองและสังคม ได้ง่าย ดังนั้นความจำเป็นในการสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง การมีระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยการดำเนินการควบคู่ไปกับระบบการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลให้ นักเรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข ในขณะที่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาในโรงเรียน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคน ทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่พ่อ แม่ ผู้ปกครอง มีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะช่วยดูแลเอาใจใส่ให้น้องอย่างใกล้ชิด สังเกตพฤติกรรมอยู่เสมอ ทำให้ทราบความเปลี่ยนแปลง และสามารถหาวิธีการป้องกันหรือ แก้ไขปัญหาได้ทันการณ์ เนื่องจากทุกปัญหาของนักเรียนล้วนมีสาเหตุ และไม่ได้เกิดขึ้น ทันทีทันใด แต่เป็นการสั่งสมประสบการณ์ที่มีผลในเชิงลบต่อพฤติกรรม ทั้งด้านความคิด ความรู้สึก และการกระทำ หากไม่ได้รับการช่วยเหลือในเบื้องต้น ปัญหา ก็จะลุกลามมากขึ้น จนมีความซับซ้อนยากต่อการแก้ไขในที่สุด เมื่อนักเรียนอยู่ที่โรงเรียนจะมีครูช่วยทำหน้าที่ ดังกล่าวแทนพ่อแม่ในช่วงเวลาหนึ่ง โดยดำเนินการตามกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาการส่งต่อซึ่งมีครูประจำชั้น เป็นบุคลากรหลัก

ในการดำเนินงาน และมีครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ มีการทำงานร่วมกันเป็นทีมของครูทุกคนในแต่ละระดับและผู้เกี่ยวข้องทุกคน สำหรับการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ในโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ต้องอาศัยการทำงานที่มีหลักการจัดการอย่างเป็นระบบ โดยใช้วงจรแห่งความสำเร็จของเดมมิ่ง (PDCA) คือ

ขั้นที่ 1 การเตรียมการและวางแผนดำเนินงาน (Plan) มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการ วิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียน และจัดทำแผนปฏิบัติการ

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do) มีการสร้างความตระหนักและความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียนแล้วดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะการดำเนินงานของ ครูประจำชั้นในกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ประการ

ขั้นที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน (Check) มีการติดตาม ประเมินผลเพื่อทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมา

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงดำเนินการให้ได้มาตรฐาน (Act) นำผลการประเมินคุณภาพภายในมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งมีวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะทำให้นักเรียน ได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพปัญหา สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น นักเรียนรู้จักตนเองและสามารถควบคุมตนเองได้ มีพัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การคมนาคม มีการขยายเขตเมืองมากขึ้น ส่งผลให้มีแหล่งบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความฟุ้งเฟ้อตามแฟชั่นและเลือกรับเอาความบันเทิงที่นำไปสู่ทางเสื่อมได้ง่ายขึ้น จะมีปัญหาการเล่นการพนัน ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหายาเสพติด ทำให้นักเรียนมีภาวะที่เสี่ยงต่อการปรับตัวไปในทางไม่ดีเป็นอย่างมาก จากสภาพสังคม เศรษฐกิจและปัญหาดังกล่าวสามารถเข้ามากระทบกับตัวนักเรียนทั้งทางตรงและความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นมีหลายรูปแบบวิธีการซึ่งรูปแบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพและเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ คือ การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการที่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะมีความเข้มแข็ง จะต้องมีการประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา รวมทั้งวิธีการ กิจกรรม เครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติจะต้องมีความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับ

นโยบาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและระดับปฏิบัติคือครู จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ความสำเร็จที่จะพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะ ครูทุกคนในโรงเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา

จากสภาพความเป็นมาและสภาพปัจจุบันของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษา การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้รักษาการ ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 150 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้รักษาการ ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (มนสิข สิทธิสมบูรณ์, 2551 : 78 - 79) และสุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 108 โรงเรียน

2. ด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปีการศึกษา 2551

3. ด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

- 3.1 ด้านการวางแผนการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 3.2 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 3.3 ด้านการตรวจสอบประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 3.4 ด้านการปรับปรุงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง ด้วยกระบวนการ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนและการส่งต่อนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีวิธีการ และเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนและการส่งต่อนักเรียน

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการบริหารการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ด้านการดำเนินงาน ด้านการตรวจสอบประเมินผล ด้านการปรับปรุง

1. **การวางแผนการปฏิบัติงาน** หมายถึง การเตรียมการและวางแผน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย การกำหนดผู้รับผิดชอบ การวิเคราะห์สภาพความพร้อม ความต้องการ การกำหนดเป้าหมายและจัดทำปฏิทิน การปฏิบัติงาน

2. **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** หมายถึง การปฏิบัติตาม ขั้นตอนในแผนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. **การตรวจสอบประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** หมายถึง การดำเนินการประเมิน ตรวจสอบและสรุปผลการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. การปรับปรุงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ผลจากการประเมิน กำหนดแนวทางสนับสนุนการดำเนินงาน จัดทำข้อมูลสารสนเทศและการรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

คุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานอย่างเป็นระบบที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยงและสอดคล้องกับมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3 มาตรฐาน 14 ตัวชี้วัด

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

นักเรียนกลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา หมายถึง นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดตามแต่กรณี

ผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับโรงเรียนของแต่ละโรงเรียน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2
2. ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปีการศึกษา 2551 ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบและเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.1 ความหมายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.2 ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.3 วัตถุประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.4 คุณค่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.5 แนวคิดหลักในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.6 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.1 ภารกิจหลักของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.2 กลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.3 ยุทธศาสตร์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.4 แนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.5 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. บทบาทหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 3.1 คณะกรรมการสถานศึกษา
 - 3.2 คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง
 - 3.3 ผู้ปกครองนักเรียน
 - 3.4 คณะกรรมการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 3.5 ทีมงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 3.6 ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา
 - 3.7 ชุมชน
 - 3.8 มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1 ความหมายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอกรวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน มีผู้ให้ความหมายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

รัตติยา พานิชนอก (2550 : 1) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายถึง การดูแลและให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นขั้นเป็นตอนหรือถ้านิยามตามหลักวิชาการคือ กระบวนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ เป็นคนดี มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิต เพื่อให้รอดพ้นจากภาวะวิกฤตทั้งปวง

สุธี พิมมานนท์ (2520 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายถึง รวมถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาโดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง ปลอดภัยจากสารเสพติด และมีความสุขในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายถึงการส่งเสริม การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาโดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง (เยี่ยมลักษณ์ อุดมการณ์, 2548 : 95)

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้นครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการ อำนวยความสะดวก จากคณะผู้บริหารและร่วมผิชอบดำเนินงานโดยบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน บุคคลที่ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ สวัสดิการ ความปลอดภัย การส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐ เอกชน ชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2547 : 4)

จากความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนาป้องกัน แก้ไขเพื่อให้ นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยมีวิธีการ ขั้นตอนและเครื่องมือที่มีคุณภาพ

มาตรฐานและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลัก ในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในและนอกสถานศึกษา

1.2 ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ ทักษะและบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการคือ เรื่องความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23) ทั้งนี้ การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้รู้จักทำได้ คิดเป็นทำเป็นรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24)

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านสื่อสารเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็ปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัวซึ่งก่อเกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูประจำชั้นเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรัก และเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตองงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป

บทบาทของครูที่กล่าวมานั้นคงไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะมีการปฏิบัติกันอย่างสม่ำเสมอ และได้ดำเนินการมานานแล้ว นับตั้งแต่อดีตจนได้รับการยกย่องให้เป็นปราชญ์บุคคล เพื่อให้ทัน

ต่อความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยเฉพาะการทำงานอย่างมีระบบที่มีกระบวนการทำงาน มีหลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิค วิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนแล้ว ความสำเร็จของงานย่อมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ผลดีย่อมเกิดขึ้นกับทุกคนทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนหรือสังคม

ในการพัฒนานักเรียนดังกล่าวมาแล้วนั้น มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรสถานศึกษา ที่มีความมุ่งหวังจะให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะพัฒนาเยาวชนอย่างสมดุลรอบด้านทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ สังคมและสอดคล้องกับความต้องการส่วนบุคคล ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยมุ่งเน้นความเสมอภาคทางการศึกษา การมีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความสามารถในการแก้ปัญหาและการจัดการ รักที่จะเรียนรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ ภาษาและศิลปวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเดียวกัน มีความสามารถในการปรับตัวในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง มีความรู้ ทักษะและลักษณะนิสัยที่เหมาะสมกับสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์ รักและภาคภูมิใจในความเป็นไทยและท้องถิ่น รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข รวมทั้งร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าและดำรงความเป็นไทยอยู่ในสังคมโลกได้อย่างทัดเทียมมั่นคงและยั่งยืน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 4)

1.3 วัตถุประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้
3. เพื่อให้โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน สามารถตรวจสอบได้
4. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
5. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

1.4 คุณค่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

คุณค่าของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา

2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้ มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ซึ่งจะเป็นรากฐานในการพัฒนาความเก่ง (IQ) คุณธรรมจริยธรรม (MQ) และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค (AQ)
4. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพโดยรอบด้าน
5. ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็ง จริงจังด้วยความเอื้ออาทร

1.5 แนวคิดหลักในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงได้ดำเนินการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งมีวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

1. มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการแตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา หรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

2. ความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นบุคลากรโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครอง หรือชุมชน

ทั้งนี้ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนย่อมไม่ใช่ยาสารพัดโรคที่จะแก้ไขทุกปัญหาได้ทุกเรื่องแต่อย่างน้อยที่สุดจะช่วยวางพื้นฐานและแนวทางในเรื่องต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 1 - 2)

1. การปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครูอาจารย์ให้ไปสู่ความรับผิดชอบที่จะดูแลพัฒนาการของนักเรียนอย่างเป็นองค์รวม

2. การวางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่านักเรียนทุกคน มีครูอาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคนที่จะดูแลทุกข์สุขให้อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

3. การสนับสนุนให้ครูอาจารย์ได้มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้การดูแลทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชนเชื่อมประสานกัน

4. การส่งเสริมให้ผู้ปกครองรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่าย ในการช่วยกันเฝ้าระวังและดูแลบุตรหลาน

5. การประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มีการส่งต่อ และรับช่วงการแก้ไขและส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ

1.6 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงาน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2544 : 5)

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.1 ความสำคัญ

ด้วยความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำชั้นมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาที่นักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

1.2 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

ครูประจำชั้น ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1.2.1 ด้านความสามารถ แยกเป็น

1.2.1.1 ด้านการเรียนรู้

1.2.1.2 ด้านความสามารถอื่น ๆ

1.2.2 ด้านสุขภาพ แยกเป็น

1.2.2.1 ด้านร่างกาย

1.2.2.2 ด้านจิตใจ - พฤติกรรม

1.2.3 ด้านครอบครัว แยกเป็น

1.2.3.1 ด้านเศรษฐกิจ

1.2.3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน

1.2.4 ด้านอื่น ๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับ

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ
ปรากฏ ในตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ข้อมูลนักเรียน	รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ
1. ด้านความสามารถ	
1.1 ด้านการเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละรายวิชา 2. ผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน 3. พฤติกรรมการเรียนในห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียน เป็นต้น
1.2 ด้านความสามารถอื่น ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน 2. ความสามารถพิเศษ 3. การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน
2. ด้านสุขภาพ	
2.1 ด้านร่างกาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่วนสูง น้ำหนัก 2. โรคประจำตัว ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การได้ยิน การมองเห็น
2.2 ด้านจิตใจ – พฤติกรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. อารมณ์ซึมเศร้า / วิตกกังวล 2. ความประพฤติ 3. พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง / สมาธิสั้น 4. บุคลิกภาพเก็บตัว / ขี้อาย
3. ด้านครอบครัว	
3.1 ด้านเศรษฐกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. รายได้ของบิดา มารดา / ผู้ปกครอง 2. อาชีพของผู้ปกครอง 3. ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการมาโรงเรียน 4. จำนวนพี่น้อง / บุคคลในครอบครัว 5. สถานภาพของบิดา มารดา 6. บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียน

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ
3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน	1. ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว 2. ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม 3. ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การติดยา การพนัน เป็นต้น

ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2544 : 10 – 11)

1.3 วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ครูประจำชั้นควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวที่สำคัญ คือ

1.3.1 ระเบียบสะสม

1.3.2 แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)

1.3.3 วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน การศึกษาจาก

แฟ้มสะสมผลงาน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง ซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัย เป็นต้น

ระเบียบสะสม

ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือในรูปแบบของเอกสารเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูล และครูประจำชั้นนำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษา พิจารณาทำความเข้าใจนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอ หรือมีข้อสังเกตบางประการ ก็ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ นอกจากนั้นยังเป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จึงต้องเป็นความลับเก็บไว้อย่างดี รวมทั้งต้องเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง 3 ปีการศึกษาหรือ 6 ภาคเรียนและส่งต่อระเบียบสะสมไปยังครูประจำชั้นคนใหม่ในปีการศึกษาต่อไป

แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)

แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรม การปรับตัว ที่มีผลเกี่ยวเนื่องกับสภาพจิตใจ ซึ่งจะช่วยให้ครูประจำชั้น มีแนวทางการพิจารณานักเรียนด้านสุขภาพจิตมากขึ้น และเป็นเครื่องมือที่กรมสุขภาพจิตเป็นจัดทำขึ้น ซึ่งแบบประเมินพฤติกรรมเด็กดังกล่าว มี 3 ชุด คือ ชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเด็ก ชุดที่พ่อแม่

ผู้ปกครอง เป็นผู้ประเมินเด็ก และชุดที่เด็กประเมินตนเอง โดยที่แต่ละชุดจะมีเนื้อหาและจำนวนข้อ 25 ข้อ เท่ากัน

วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ

ในกรณีที่ข้อมูลของนักเรียนจากระเบียนสะสมและแบบประเมินพฤติกรรมเด็กไม่พอเพียงหรือเกิดกรณีที่จำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมอีก ครูประจำชั้นก็อาจใช้วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การสังเกตพฤติกรรมอื่น ๆ ในห้องเรียน การสัมภาษณ์และการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น

2. การคัดกรองนักเรียน

2.1 ความสำคัญ

การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1.1 กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2.1.2 กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์กลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มที่มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขตามแต่กรณีผลการคัดกรอง ครูประจำชั้นจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรู้ว่าถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ ต้องเก็บเป็นความลับ รวมทั้งระมัดระวังในการสื่อสารที่จะทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกวุ่นวายหรือวิตกกังวลของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่ม ผิดปกติ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อนักเรียนในภายหลัง

2.2 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน

ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูประจำชั้นและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย โรงเรียนจึงควรมีการประชุมเพื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน สำหรับประเด็นการพิจารณาเพื่อจัดทำเกณฑ์การคัดกรองและแหล่งข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนแต่ละด้าน ปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 เกณฑ์การคัดกรองและแหล่งข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนแต่ละด้าน

ข้อมูลนักเรียน	ตัวอย่างประเด็นการพิจารณา	แหล่งข้อมูล
1. ด้านความสามารถ 1.1 ด้านการเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผลการเรียนรู้ที่ได้และความเปลี่ยนแปลงของผลการเรียน 2. ความเอาใจใส่ ความพร้อมในการเรียน 3. ความสามารถในการเรียน 4. ความสม่ำเสมอในการมาโรงเรียน เวลาที่มาโรงเรียน การเข้าชั้นเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระเบียบสะสม 2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การสังเกต พฤติกรรมนักเรียน การได้ข้อมูลจากครูที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เป็นต้น
1.2 ด้านความสามารถอื่น ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การแสดงออกถึงความสามารถพิเศษ 2. ความถนัด ความสนใจ และผลงานในอดีตที่ผ่านมา 3. บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน 4. การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระเบียบสะสม 2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การได้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียน แฟ้มสะสมผลงานพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน เป็นต้น
2. ด้านสุขภาพ 2.1 ด้านร่างกาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความปกติ ความพิการหรือความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การมองเห็น การได้ยิน เป็นต้น 2. โรคประจำตัว 3. ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักกับส่วนสูง 4. ความสะอาดของร่างกาย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระเบียบสะสม 2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การสังเกต การสอบถามจากครูพยาบาล จากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเองสำหรับนักเรียน ม.1 - ม.6 เป็นต้น
2.2 ด้านจิตใจ – พฤติกรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. สภาพอารมณ์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตกกังวล หรือ ซึมเศร้า 2. ความประพฤติ 3. พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การเรียน ความสามารถพิเศษและการปรับตัวของนักเรียน เช่น พฤติกรรมที่อยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น 4. ความสัมพันธ์กับเพื่อน/ครู/ผู้ปกครอง การใช้สารเสพติด การลักขโมย พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระเบียบสะสม 2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก 3. วิธีการอื่น ๆ เช่น การสังเกต พฤติกรรม การได้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียน 4. ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	ตัวอย่างประเด็นการพิจารณา	แหล่งข้อมูล
3. ด้านครอบครัว		
3.1 ด้านเศรษฐกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้หารายได้ให้ครอบครัว 2. ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ภาระหนี้สิน 3. ความเพียงพอของรายรับกับรายจ่าย 4. จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับและใช้จ่ายในแต่ละวัน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระเบียบสะสม 2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การได้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียน หรือจากนักเรียนโดยตรง เป็นต้น
3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถในการคุ้มครองดูแลนักเรียนได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสมของผู้ปกครอง 2. ความเหมาะสมของสภาพที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อม 3. ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เช่น อบอุ่น หรือมักทะเลาะเบาะแว้ง ใช้ความรุนแรงในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา ซึ่งมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียน เช่น ซึม เหม่อลอย แสดงออกถึงการไม่อยากกลับบ้าน เป็นต้น 4. การใช้สารเสพติด สุรา หรือ เล่นการพนัน รวมถึงความเจ็บป่วยเรื้อรัง/รุนแรงของสมาชิกในครอบครัว 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระเบียบสะสม 2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสอบถามจากนักเรียน โดยตรงหรือจากกลุ่มเพื่อน
4. ด้านอื่น ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. พฤติกรรมอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงจากเดิม ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีขึ้นหรือมีความไม่เหมาะสมที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถ สุขภาพและการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน 2. การสัมภาษณ์นักเรียน จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น เพื่อนนักเรียน เป็นต้น

ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2544 : 16 – 18)

3. การส่งเสริมนักเรียน

3.1 ความสำคัญ

การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูประจำชั้นไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติ กลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

3.2. วิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียน

การส่งเสริมนักเรียน มีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้แต่กิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ

3.2.1 การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Home room)

3.2.2 การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting)

แนวดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Home room) ในการส่งเสริมนักเรียน มีรายละเอียด ปรากฏในตาราง 3
ตาราง 3 แนวดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
<p>กิจกรรมโฮมรูม เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ซึ่งสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมโฮมรูมอาจเป็นที่ห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ให้มีบรรยากาศเสมือนบ้าน ที่มีครูประจำชั้นและนักเรียนเป็นดั่งสมาชิกในครอบครัวเดียวกันและมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การรู้จักตนเองของนักเรียน การรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม มีทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปรับตัวและการวางแผนชีวิต เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ ครูและนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้วยกัน</p>	<p>แนวดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดกิจกรรมโฮมรูม โดยยึดตามความต้องการของนักเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโฮมรูม ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 สำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม 1.2 พิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนหรือให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น ๆ เป็นเรื่องที่ทันสมัย 1.3 การจัดกิจกรรมโฮมรูมแต่ละครั้ง ควรมีการดำเนินการเป็นหลักฐาน ทั้งก่อนดำเนินการและหลังดำเนินการ ซึ่งอาจเขียนในรูปแบบของบันทึกการจัดกิจกรรม หรืออื่น ๆ รวมทั้งให้มีการบันทึกผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมโฮมรูมทุกครั้ง ซึ่งการบันทึกอาจบันทึกในแผนการจัดกิจกรรมหรือในแบบฟอร์มบันทึกที่แยกออกมาต่างหากก็ได้ 1.4 ประเมินผลการจัดกิจกรรมและจัดทำรายงาน 2. โรงเรียนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมหรือมีคู่มือใน

ตาราง 3 (ต่อ)

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
ประโยชน์ของการจัดกิจกรรม โฮมรูม จะช่วยให้ครูประจำชั้นรู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมความสามารถและป้องกันปัญหาของนักเรียนได้อีกด้วย	<p>การจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง โดยมีจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียน ครูประจำชั้นก็ดำเนินการตามนั้น แต่ให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดหัวข้อและวิธีการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมและทันสมัย</p> <p>2.1 วิธีการผสมผสาน โดยยึดความต้องการของนักเรียนและนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียน ในการจัดกิจกรรมโฮมรูม</p> <p>2.2 วิธีการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม</p>

ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2544 : 19 – 20)

ในส่วนของแนวดำเนินการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) ในการส่งเสริมนักเรียน มีรายละเอียด ปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 แนวดำเนินการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน เป็นการพบปะกันระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียน และผู้ปกครองด้วยกัน	<p>ครูประจำชั้น ควรจัดประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่ง การประชุมนี้มิใช่การรายงานสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากขึ้น ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ควรตระหนักในการจัดกิจกรรมประชุมก็คือ</p> <p>1. การเตรียมการ</p> <p>ครูประจำชั้นควรเตรียมความพร้อมก่อนการประชุมในคำต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนและกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน</p>

ตาราง 4 (ต่อ)

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
<p>การประชุมผู้ปกครองดังกล่าวจะทำให้นักเรียนได้รับความเอาใจใส่จากผู้ปกครองมากขึ้น ทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพ มีความสามารถมากยิ่งขึ้น หรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหานักเรียน</p>	<p>2. การสื่อสาร ครูประจำชั้น ควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบหรือต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครองการแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุมหรือจะเป็นการส่วนตัวก็ตาม แต่ควรเป็นการพูดแสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใยใส่ใจของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคนและอาศัยกิจกรรมที่จะทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุงหรือแก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียน</p> <p>3. การจัดกิจกรรมในการประชุม การที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประชุมนั้นจำเป็นต้องใช้กิจกรรมต่าง ๆ โดยเริ่มด้วยการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองด้วยกันก่อน จึงจะมีกิจกรรมอื่น ๆ ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน</p> <p>4. การสรุปผลและบันทึกหลักฐานการประชุมผู้ปกครอง การประชุมแต่ละครั้ง ครูประจำชั้นควรมีการสรุปผลและจัดทำเอกสารเป็นหลักฐาน เพื่อประโยชน์ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> 4.1 เป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง 4.2 เป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป 4.3 เป็นข้อมูลสำหรับการจัดประชุมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองในครั้งต่อไป

ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2544 : 21 – 22)

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา

4.1 ความสำคัญ

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้การดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมาก ในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป นอกจากนี้ทุกครั้งของการช่วยเหลือนักเรียน ควรมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วย

4.2 วิธีการและเครื่องมือเพื่อการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

การป้องกันและแก้ไข้ปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิค วิธีการ แต่สิ่งที่ครูประจำชั้นจำเป็นต้องดำเนินการมี 2 ประการ คือ

4.2.1 การให้การปรึกษาเบื้องต้น

4.2.2 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

ซึ่งแนวดำเนินการการให้คำปรึกษาเบื้องต้นเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา มีรายละเอียด ปรากฏในตาราง 5

ตาราง 5 แนวดำเนินการการให้คำปรึกษาเบื้องต้น

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
<p>การให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนเป็นการช่วยเหลือ ผ่อนคลายปัญหาให้ลดน้อยลงทั้งด้านความรู้สึก ความคิดและการปฏิบัติตนของนักเรียนโดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์</p> <p>ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การปรึกษามีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นควรมีความรู้และทักษะพื้นฐาน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จิตวิทยาวัยรุ่น 2. ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งร่างกายและจิตใจกระบวนการ และทักษะการปรึกษาเบื้องต้นที่สำคัญ ๆ คือ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 การสร้างสัมพันธภาพ 2.2 การใช้คำถาม 2.3 การรับฟังทั้งเนื้อหาและความรู้สึก 2.4 การช่วยเหลือแก้ไข้ปัญหา 3. แนวทางการแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนในแต่ละลักษณะปัญหา 	<p>ครูประจำชั้นควรมีความพร้อมในการให้การปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการปรึกษา โดยมีกระบวนการในการปรึกษา ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างสัมพันธภาพ 2. พิจารณาและทำความเข้าใจปัญหา 3. กำหนดวิธีการและดำเนินการแก้ไข้ปัญหา 4. ยุติการปรึกษา <p>การเป็นผู้ให้การปรึกษาที่ดี มีคุณภาพนั้น ควรจะปฏิบัติดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปรึกษาหรือวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจรับการอบรมจากหน่วยงานภายนอก หรือโรงเรียนจัดอบรมให้ 2. หมั่นฝึกฝนทักษะการปรึกษา พัฒนา เพื่อเพิ่มพูนความสามารถอย่างสม่ำเสมอ 3. ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการ หรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษา การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2544 : 24)

ป

๓๗๑.๖๑

๖๓๘๔๓

169567

ในส่วนของแนวดำเนินการการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีรายละเอียด ปรากฏในตาราง 6

ตาราง 6 แนวดำเนินการการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
<p>ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน นอกจากจะให้การศึกษาเบื้องต้นแล้ว การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญเพราะจะทำให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของครู รวมทั้งผู้ปกครองด้วย</p>	<p>ครูประจำชั้น สามารถคิดพิจารณากิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้หลายแนวทาง ซึ่งในที่นี้สรุปไว้ 5 แนวทางที่จำเป็น คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร 2. การใช้กิจกรรมในห้องเรียน 3. การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน 4. การใช้กิจกรรมซ่อมเสริม 5. การใช้กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง <p>สำหรับข้อ 2, 3 และ 5 ครูประจำชั้นสามารถดำเนินการด้วยตนเอง ส่วนข้อ 1 และ 4 จำเป็นต้องมีการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากครูอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการสนับสนุนจากผู้บริหาร โรงเรียนด้วย แต่อย่างไรก็ตามการช่วยเหลือทั้ง 5 กิจกรรมดังกล่าว ครูประจำชั้นสามารถขอคำแนะนำความคิดเห็นจากครูอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ได้ผลยิ่งขึ้นและควรคำนึงถึงด้านอื่น ๆ ด้วยเช่น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความเหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะปัญหา 2. บุคลิกลักษณะของนักเรียนแต่ละคน 3. สภาพของชั้นเรียน / โรงเรียน / ชุมชน

ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา (2544 : 25)

4.3 ข้อพึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

4.3.1. การรักษาความลับ

4.3.1.1 เรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ให้การช่วยเหลือแก้ไขต้องไม่นำไปเปิดเผย ยกเว้นเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อและสกุลจริงของนักเรียน และการเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะที่ให้เกียรตินักเรียน

4.3.1.2 บันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บไว้ในที่ที่เหมาะสม และสะดวกในการเรียกใช้

4.3.1.3 การรายงานการช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานในส่วนที่เปิดเผย

ได้โดยให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

4.3.2 การแก้ไขปัญหา

4.3.2.1 การช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน ต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วนและหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้น ๆ เพราะปัญหาไม่ได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจจะเกิดจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

4.3.2.2 ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียนแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเกิดจากสาเหตุที่เหมือนกันและวิธีการช่วยเหลือที่ประสบความสำเร็จกับนักเรียนคนหนึ่ง ก็อาจไม่เหมาะสมกับนักเรียนอีกคนหนึ่ง เนื่องจากความแตกต่างของบุคคล ดังนั้นการช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะ การให้การปรึกษาจึงไม่มีสูตรการช่วยเหลือสำเร็จตายตัว เพียงแต่มีแนวทาง กระบวนการหรือทักษะการช่วยเหลือที่ครูแต่ละคนสามารถเรียนรู้ ผักผ่อน เพื่อการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาในนักเรียนแต่ละคน

5. การส่งต่อ

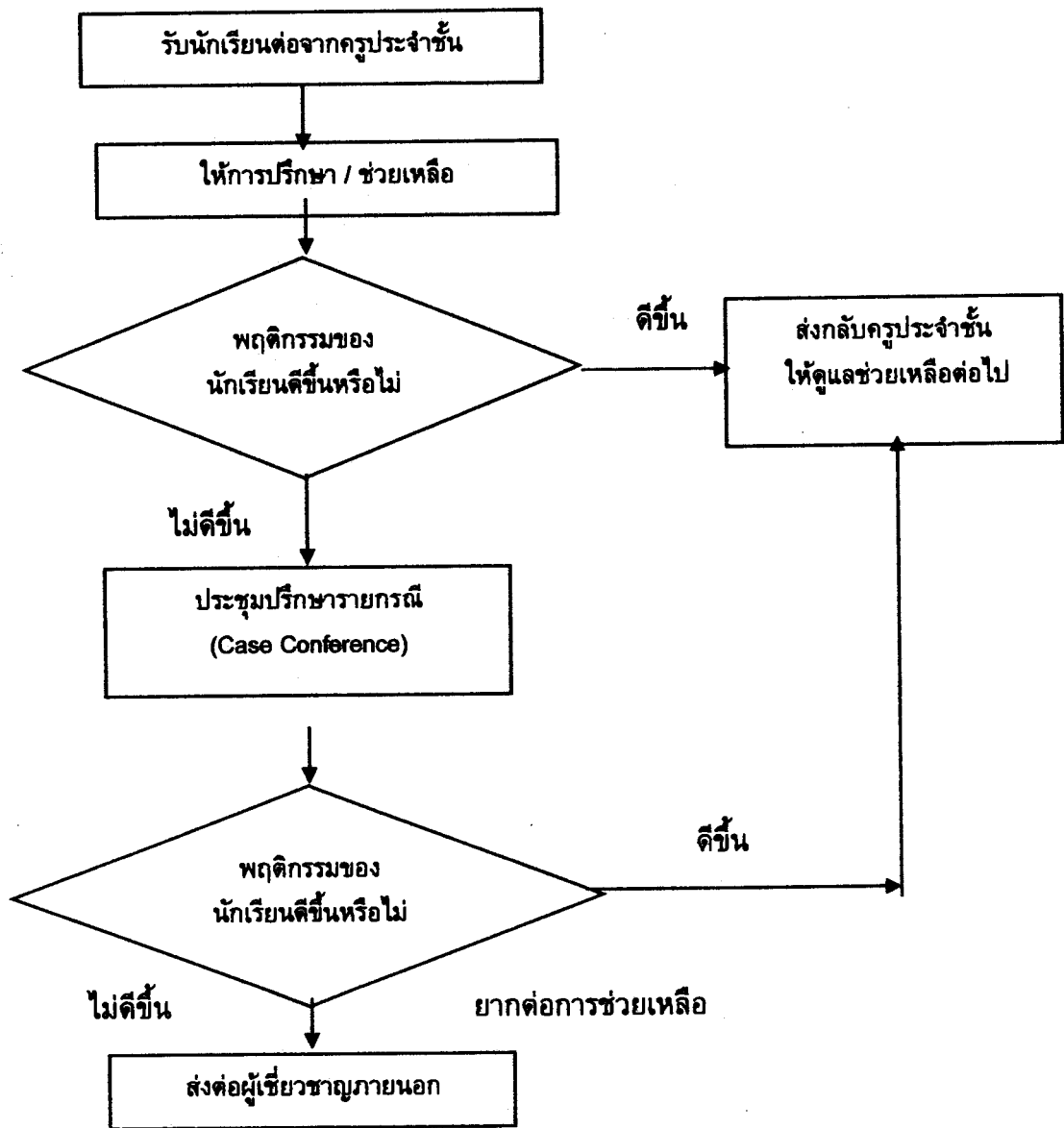
5.1 ความสำคัญ

การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนตามกระบวนการในข้อ 4 นั้น อาจมีบางกรณีที่มีปัญหาความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาได้รับการช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้มันเป็นบทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้นหรือครูคนใดคนหนึ่งนั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข การส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

5.1.1 การส่งต่อภายใน ครูประจำชั้นส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น

5.1.2 การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการ ส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

สำหรับการส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นการแก้ไขปัญหายากต่อการช่วยเหลือของครูประจำชั้น ฉะนั้นครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสานการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่หากเกิดกรณียากต่อการช่วยเหลืออีก ก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกเช่นกัน ดังกระบวนการดำเนินงานของครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ในแผนภาพประกอบ 1

แผนภาพประกอบ 1 แสดงกระบวนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหา นักเรียนของครูแนะแนว
และฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน

ที่มา : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544 : 37)

5.2 แนวทางการพิจารณาในการส่งต่อโดยครูประจำชั้น

มีแนวทางการพิจารณาในการส่งต่อสำหรับครูประจำชั้น ดังนี้

5.2.1 นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้น หรือแย่ลง แม้ว่าครูประจำชั้นจะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใด ๆ

5.2.2 นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูประจำชั้น เช่น นัดให้มาพบแล้วไม่มาตามนัดอยู่เสมอให้ทำกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใด ๆ เป็นต้น

5.2.3 ปัญหาของนักเรียนที่เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวข้องกับความรู้สึกความซับซ้อนของสภาพจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และได้รับการบำบัดทางจิตวิทยา ควรพิจารณาส่งต่อให้ผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

5.3 แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียน

แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียนของครูประจำชั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา มีรายละเอียด ปรากฏในตาราง 7

ตาราง 7 แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียนของครูประจำชั้นเพื่อการแก้ไขปัญหาของนักเรียน

แนวทางการส่งต่อนักเรียน	จุดประสงค์
1. ครูประจำชั้นประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อ เพื่อให้ทราบล่วงหน้าก่อน	1. เพื่อให้ผู้รับนักเรียนต่อได้เตรียมการในการช่วยเหลือนักเรียน
2. สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือนั้น ให้ผู้ที่รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบ โดยมีแบบบันทึกการส่งต่อหรือแบบประสานงานขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง	2. เพื่อให้ผู้รับช่วยเหลือนักเรียนต่อทราบข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนและการดำเนินงานของครูประจำชั้นที่ผ่านมาทำให้สะดวกในการวางแผนช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
3. ครูประจำชั้นควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ระมัดระวังมิให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผิด กังวล หรือโกรธ เป็นต้น แต่ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อและยินดีไปพบครูที่จะช่วยเหลือตามแต่กรณีที่ครูประจำชั้นพิจารณาว่าเหมาะสม	3. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสบายใจ ยินดีรับการช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชา เป็นต้น
4. ครูประจำชั้น นัดวัน เวลา สถานที่นัดพบกับครูที่รับช่วยเหลือนักเรียน และส่งต่อให้เรียบร้อย	4. รับรู้วัน เวลา สถานที่ที่พบกัน
5. ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	5. เพื่อทราบความก้าวหน้าในการช่วยเหลือนักเรียน และความเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

2. การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 ภารกิจหลักของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ภารกิจหลักของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาคือการให้บริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน การจะดำเนินการตามภารกิจดังกล่าวให้บรรลุเป้าหมาย สถานศึกษามีพันธกิจที่สำคัญต้องปฏิบัติให้เกิดคุณประโยชน์โดยตรงต่อผู้เรียน คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 9 - 12)

1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามจุดหมายหรือมาตรฐานที่กำหนด โดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลของผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. จัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องเชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน

เมื่อพิจารณาจำแนกบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่ต้องปฏิบัติให้เกิดคุณภาพและได้มาตรฐาน สถานศึกษามีภาระงานหลากหลายประการต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการ เช่น

1. จัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้ได้มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา
2. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้ได้ตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. บริหารจัดการแนะแนวให้เป็นไปตามแผนพัฒนาการและมาตรฐานการแนะแนว
4. จัดระบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและศักยภาพในการเติมเต็มให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
5. พัฒนาครูทั้งผู้บริหารให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพครูและมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหาร
6. ดำเนินการส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพใจ คุณธรรม จริยธรรม และศักยภาพของผู้เรียนให้ได้มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และมาตรฐานการจัดระบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อสร้างสุขภาวะและจริยธรรม
7. จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
8. ดำเนินงาน แผนงาน โครงการเชิงนโยบายอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ อาศัยหลักการและแนวคิดการบริหารจัดการศึกษาที่เน้นมาตรฐาน (Standard-Based Education) ที่มุ่งให้สถานศึกษาประกันคุณภาพและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น และเมื่อวิเคราะห์สาระสำคัญที่เป็นเจตนารมณ์ของการกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ จะพบว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยง สอดคล้องกัน ทั้งในแง่ผู้รับผิดชอบ

ดำเนินงาน กระบวนการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีลักษณะการบูรณาการสู่คุณภาพของผู้เรียนทั้งสิ้น เพราะมีเป้าหมายปลายทางเดียวกัน คือ คุณประโยชน์สูงสุดอันพึงเกิดกับผู้เรียน ผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน คือ ครูทุกคน ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคือ ผู้ปกครองชุมชนหน่วยงานทางการศึกษา และทุกส่วน ของสังคม

ดังนั้น การบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดจำเป็นต้องบูรณาการการดำเนินงานของระบบย่อยทุกระบบในสถานศึกษาให้เชื่อมโยง สอดคล้อง มีเอกภาพ และมุ่งสู่เป้าหมายที่แท้จริง คือ พัฒนาการของผู้เรียนทุกคนเชิงปัจเจกบุคคล

2.2 กลยุทธ์ความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดูแล ช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยอาศัยกลยุทธ์สู่ความสำเร็จ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 9 - 12)

1. การบริหารเชิงระบบ

การบริหารเชิงระบบในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การวางแผน (Plan) เป็นการวางระบบซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด จะต้องกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานเป็นกระบวนการ แต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน และมีการบันทึกข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากการบันทึกนี้จะนำไปสู่การตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของระบบย่อย อันจะส่งผลถึงคุณภาพรวมของโรงเรียนทั้งระบบ

1.2 การดำเนินงาน (Do) เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของทุกคน โดยใช้กระบวนการ วิธีการต่างๆ และการบันทึกผล บุคคลภายในองค์กรที่รับผิดชอบในระบบย่อยต่างๆ จะปฏิบัติและบันทึกผลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

1.3 การตรวจสอบ/ประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเอง ร่วมกัน ประเมินหรือผลัดเปลี่ยนกันประเมินภายใน ระหว่างบุคคล หรือระหว่างทีมย่อยในโรงเรียน

1.4 การปรับปรุง พัฒนา (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนางาน ซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ บัณฑิตหรือการบันทึกให้ดีขึ้น จนระบบคุณภาพหรือวงจรคุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

2. การทำงานเป็นทีม

การดำเนินงานเพื่อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนบรรลุผลสำเร็จและเป็นไปอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องใช้ยุทธวิธีการทำงานร่วมกันเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการผลักดันและบูรณาการการทำงานเข้าสู่ระบบ

และพัฒนาบุคลากร สนับสนุนปัจจัยเอื้อต่อการดำเนินงาน ติดตาม ประเมินผล พร้อมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ร่วมคิดและร่วมทำไปพร้อมๆ กัน ตลอดจนแสวงหาแนวทางในการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน

การทำงานเป็นทีมเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่าง มีคุณภาพ นั้น ประกอบด้วย 3 ทีม ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต, 2544 : 45)

2.1 ทีมนำ ได้แก่คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน จัดทำแผนกลยุทธ์ ควบคุม กำกับ ติดตามและสนับสนุน เสริมสร้างพลังร่วม (Empowerment) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ทีมสนับสนุน เป็นทีมหลักในการสนับสนุนประสานงานด้านวิชาการและอื่นๆ ให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนจะเป็นใครขึ้นอยู่กับพัฒนาระบบว่าจะมีจุดเน้นที่ระบบใด เช่น ทีมสนับสนุนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้าทีมคือ รองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย (กรมสามัญศึกษา, 2544 : 78)

2.3 ทีมทำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโดยตรง คือ ทีมระดับชั้น ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว จะเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ให้มีคุณภาพ

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ได้รับทราบจุดแข็งจุดอ่อนในการดำเนินงานของตน เพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำได้ทั้งภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยมีบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง ไม่ใช่ การสั่งการหรือบังคับบัญชา ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละส่วนเกิดความรู้สึกที่ดี ไม่ต้องกังวลเรื่องการประเมินตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

4. การนิเทศติดตามและประเมินผล

การนิเทศติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนางาน ซึ่งจะ ช่วยส่งเสริม สนับสนุน และให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางาน การนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่าง มีคุณภาพ ควรดำเนินการให้เป็นระบบ โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต, 2546 : 32)

4.1 ชั้นการวางแผน

4.1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ

4.1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ด้วชีวิต ความสำเร็จ เครื่องมือและวิธีการในการนิเทศติดตามและประเมินผล

4.1.3 กำหนดแผนงาน / ปฏิทินการดำเนินงาน

4.2 ชั้นการดำเนินงาน ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตามสภาพจริงของสถานการณ์

4.3 ชั้นการตรวจสอบ

4.3.1 ตรวจสอบติดตามการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.3.2 ประเมินผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ผลการตรวจสอบและการจัดทำ รายงานผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.4 ชั้นการปรับปรุงและพัฒนางาน นำผลการประเมินมาปรับปรุงและ ดำเนินการตามแผนใหม่อย่างต่อเนื่อง

การนิเทศ ติดตามและประเมินผลจะบรรลุเป้าหมายได้ ต้องคำนึงถึงสิ่ง ต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 98 -100)

1. การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
2. การวางแผนตามระบบมาตรฐาน (PDCA)
3. มีการนิเทศ ติดตามผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
4. จัดทำระบบสารสนเทศ
5. สรุปรายงานและเผยแพร่

การนิเทศ ติดตามและประเมินผลจึงเป็นกระบวนการตรวจสอบและ ประเมินผลงานในระหว่างการดำเนินงาน ด้วยการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันโดย มีกระบวนการวางแผนที่เป็นระบบ กำหนดขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือที่มีมาตรฐานเป็น การประเมินระบบและผลลัพธ์ของระบบ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีบรรยากาศใน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ระหว่างผู้ประเมินและผู้รับการประเมิน อย่างเป็นกัลยาณมิตร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นไปตามสภาพจริงในการนำมาใช้ปรับปรุงและ พัฒนาการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

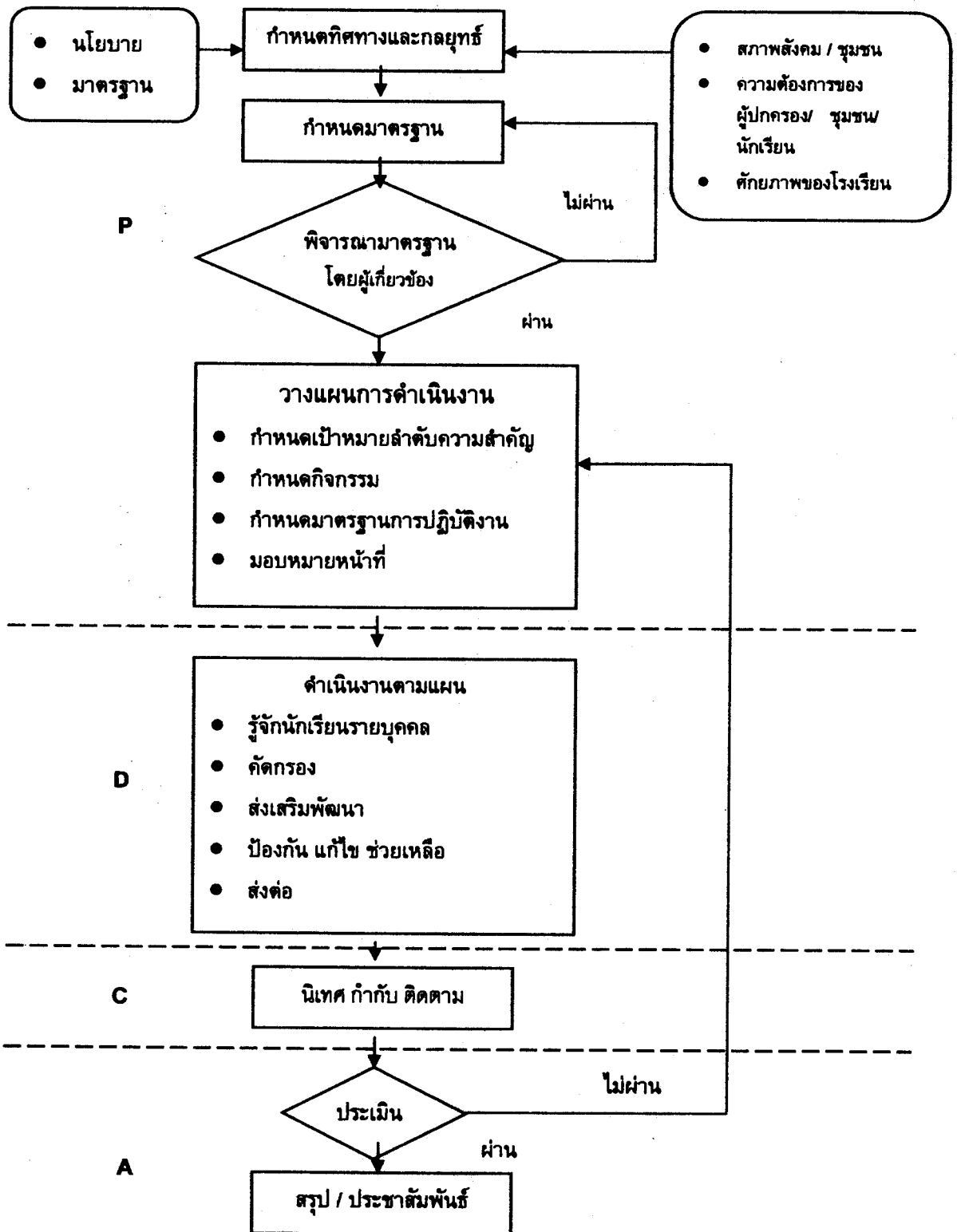
2.3 ยุทธศาสตร์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เป็นระบบบริหารจึงจะประสบความสำเร็จ โดยจัดกระบวนการบริหารจัดการระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นระบบ มียุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน ดังนี้

1. กำหนดทิศทางและกลยุทธ์
 - 1.1 วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของนักเรียน ชุมชน สังคม และ ผู้เกี่ยวข้อง
 - 1.2 ศึกษานโยบาย มาตรฐานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 1.3 ศึกษาศักยภาพของโรงเรียน
 - 1.4 กำหนดแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน
2. กำหนดมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สอดคล้องเชื่อมโยงกัน กับระบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 ระบบการแนะแนว
 - 2.2 ระบบป้องกันสารเสพติด

- 2.3 ระบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 2.4 ระบบความปลอดภัยของสภาพสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองเด็ก
3. พิจารณามาตรฐานและตัวชี้วัดโดยผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการยอมรับวาง
มาตรการและแนวปฏิบัติ
 - 3.1 ทบทวนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 3.2 การคัดกรองและช่วยเหลือผู้เสพหรือติดยาเสพติด
 - 3.3 แนวทางวางระบบความปลอดภัยทางสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
 - 3.4 แนวทางการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน
 - 3.5 มาตรการช่วยเหลือนักเรียน
4. วางแผนการดำเนินงาน
 - 4.1 กำหนดเป้าหมายและลำดับความสำคัญ
 - 4.2 กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน
 - 4.3 กำหนดกิจกรรม / โครงการ
5. ดำเนินงานตามแผน
 - 5.1 รู้จักนักเรียนรายบุคคล
 - 5.2 คัดกรอง
 - 5.3 ส่งเสริมพัฒนา
 - 5.4 ป้องกัน / แก้ไข / ช่วยเหลือ
 - 5.5 ส่งค่อนักเรียน
6. นิเทศ กำกับ ติดตาม งานที่มอบหมาย
 - 6.1 ประสานสัมพันธ์ผู้เกี่ยวข้อง
 - 6.2 เสริมสร้างขวัญกำลังใจ
7. ประเมินผลและสรุปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
 - 7.1 แต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน
 - 7.2 วางแผนการประเมิน
 - 7.3 ประเมินตามมาตรฐานและแผนการประเมิน
8. จัดทำรายงานและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
 - 8.1 ครูประจำชั้นดีเด่น
 - 8.2 หัวหน้าระดับดีเด่น
 - 8.3 ผลสำเร็จ ซึ่งสามารถสรุปการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในสถานศึกษา

แผนภาพประกอบ 2 แสดงการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 14)

จากแผนภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นว่า ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีกระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเป็นกระบวนการทำงานโดยใช้หลักการบริหารจัดการเชิงระบบตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่งเป็นฐานความคิด ได้แก่ การวางแผนปฏิบัติการ (Plan) การดำเนินงานตามแผนที่กำหนด (Do) การตรวจสอบประเมินผล (Check) และการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้ได้มาตรฐาน (Act)

2.4 แนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แนวทางดำเนินงานเชิงระบบเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 16 – 18)

1. เตรียมการและวางแผนดำเนินการ (Plan)

- 1.1 กำหนดผู้รับผิดชอบ (ทีมนำ ทีมประสาน ทีมทำ) โดยผู้บริหารแต่งตั้ง
- 1.2 วิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐาน (โดยทีมประสาน และครูทุกคน)
- 1.3 กำหนดเป้าหมายและลำดับความสำคัญ (โดยทีมประสาน และครูทุกคน)
- 1.4 จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน (โดยทีมประสาน)

2. ดำเนินงาน (Do)

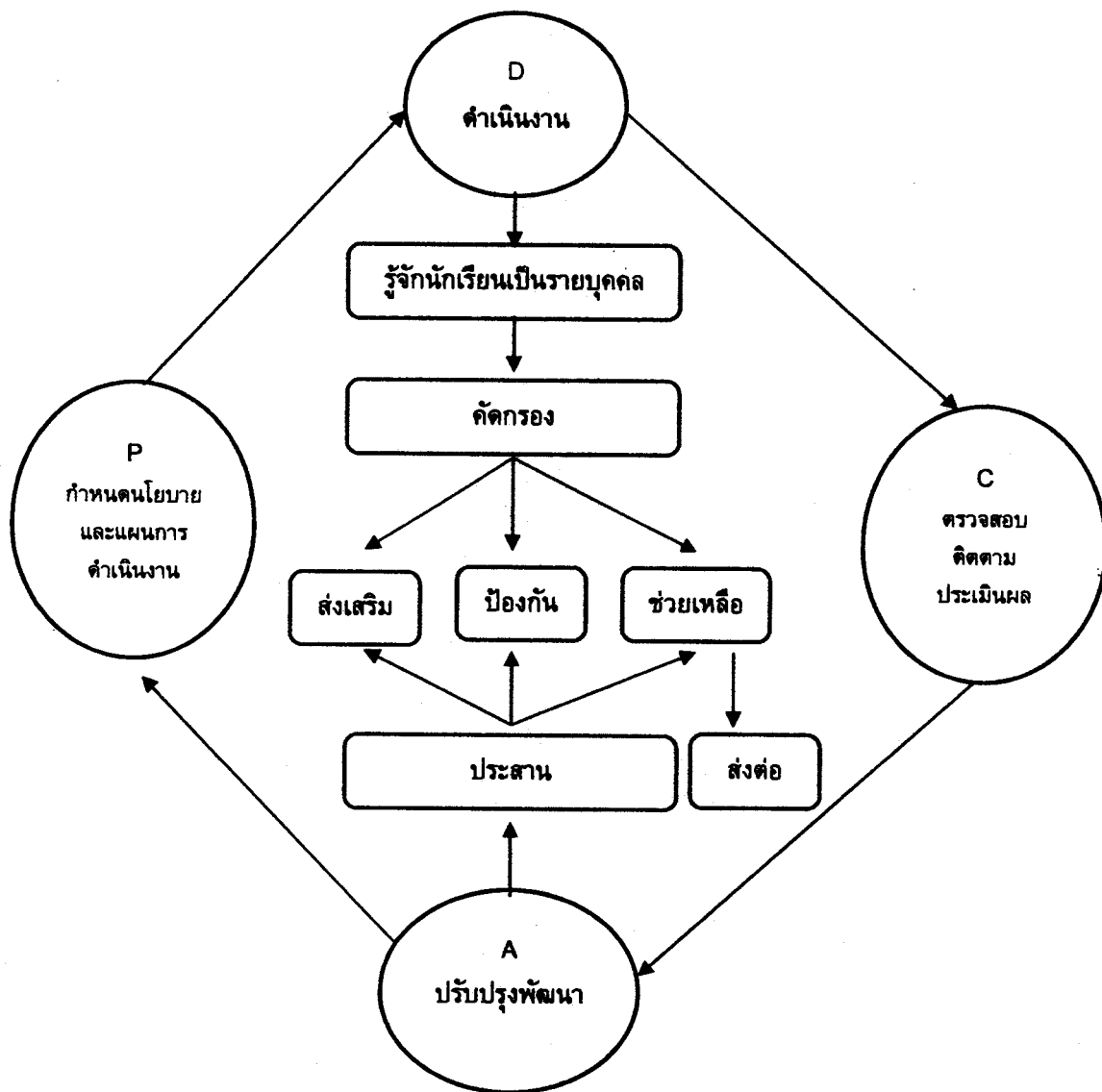
- 2.1 สร้างความตระหนักและความเข้าใจกับบุคลากร โดยการจัดประชุมอบรมและระดมความคิด (โดยทีมประสาน และครูทุกคน)
- 2.2 จัดทำสื่อ เครื่องมือต่างๆ เช่น คู่มือโฮมรูม แบบบันทึกต่างๆ (โดยทีมประสาน)
- 2.3 จัดแบ่งจำนวนนักเรียนต่อครูประจำชั้น 20 : 1 (โดยทีมประสาน)
- 2.4 ครูประจำชั้นดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามองค์ประกอบทั้ง 5 โดย บันทึกระเบียบสะสม ประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เยี่ยมบ้าน สังเกต สัมภาษณ์ รายงานผลการคัดกรองนักเรียน

3. การตรวจสอบ ประเมินผล (Check)

- 3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน (โดยทีมนำ)
- 3.2 ดำเนินการประเมิน (โดยคณะกรรมการประเมินที่แต่งตั้ง)
- 3.3 สรุปผลการคัดกรองนักเรียน (โดยครูประจำชั้น หัวหน้าระดับ และทีมประสาน)
- 3.4 สนับสนุนส่งเสริมและแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน (โดยทีมนำและทีมประสาน)
- 3.5 ดำเนินโครงการ / กิจกรรมช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยง / กลุ่มมีปัญหา (โดยทีมนำและครูประจำชั้น)

4. การรายงานผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Act)

- 4.1 วิเคราะห์ผลจากการประเมินเพื่อทบทวน
- 4.2 กำหนดแนวทางสนับสนุนการดำเนินงาน ปรับปรุงแก้ไข
- 4.3 จัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

แผนภาพประกอบ 3 แสดงกระบวนการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
อย่างเป็นระบบ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 15)

2.5 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. การทำงานเป็นทีม

1.1 ทีมนำ ได้แก่ คณะผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง จัดทำแผนกลยุทธ์ ควบคุม กำกับ ติดตามและสนับสนุน เสริมสร้างพลังร่วม (Empowerment) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ทีมสนับสนุน เป็นทีมหลักในการสนับสนุน ประสานงานด้านวิชาการและอื่นๆ ให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนจะเป็นใครขึ้นกับการพัฒนาระบบว่ามีจุดเน้นที่ระบบใด เช่น ทีมสนับสนุนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้าทีมคือรองผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

1.3 ทีมทำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง เช่น ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ทีมระดับชั้นครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ให้มีคุณภาพ

2. ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนัก ในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน

3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4. ครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ จากโรงเรียน

5. การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ให้กับครูประจำชั้น ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และหรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะเรื่องจิตวิทยาการแนะแนวและการให้การปรึกษาเบื้องต้น และ แนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3. บทบาทหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง

ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ (มาตรา 40)

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุน กิจการของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ที่ว่าให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับ ทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา (มาตรา 57) รวมทั้งให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา บริจาค ทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น (มาตรา 58) ตลอดจนบทบาทหน้าที่ตามนัยของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและ ให้มีคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนในการบริหารจัดการ ในสถานศึกษานั้น ๆ จึงมีบทบาทในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

1. ให้ความเห็นชอบ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และดำเนินการ

1.1 มีส่วนร่วมในการวางแผน วิเคราะห์การจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

1.2 ให้ความเห็นชอบแผนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

1.3 มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 มีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อปรับปรุงพัฒนาในโอกาสต่อไป

2. ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ

2.1 ด้านงบประมาณ คณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีส่วนในการจัดหา งบประมาณและทรัพยากรสนับสนุนการจัดกิจกรรมและบริการต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อ การดูแลช่วยเหลือและพิทักษ์คุ้มครองสิทธิของผู้เรียน

2.2 เป็นวิทยากรและแนะนำวิทยากร คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนชุมชน ผู้แทนผู้ประกอบการ และศิษย์เก่า ซึ่งล้วนแต่มีศักยภาพในตัวเอง ฉะนั้น จึงสามารถเป็นวิทยากร หรือจัดหาวิทยากรภายนอกซึ่งเป็นผู้สนับสนุนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมและบริการของ สถานศึกษา

2.3 ให้คำปรึกษาและส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็น คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและตระหนักในหน้าที่ในการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.4 สร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อเป็นแหล่งศึกษาและแหล่งข้อมูล

คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องมีการประสานสัมพันธ์กับแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เป็นโรงงาน สถานประกอบการ แหล่งวิทยาการต่าง ๆ เพื่อให้ความร่วมมือในการใช้เป็นแหล่งฝึกปฏิบัติกิจกรรมและเป็นแหล่งศึกษาดูงานตามความต้องการของผู้เรียน ในส่วนของการมีส่วนร่วมในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานทุกองค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังปรากฏใน ตาราง 8

ตาราง 8 แสดงการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา

กระบวนการ	โรงเรียน / ครู	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	1. ศึกษาและจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. เยี่ยมบ้านนักเรียน 3. ประสานผู้ปกครอง / ชุมชน	1. เป็นเครือข่ายการให้ข้อมูลข่าวสาร 2. อำนวยความสะดวก ติดต่อ สื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน
คัดกรองนักเรียน	วิเคราะห์ข้อมูลจัดกลุ่มนักเรียน 4 กลุ่ม (กลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา)	ให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่ครูเป็นรายกรณี
ป้องกันและแก้ไข ปัญหา	จัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพและเสริมศักยภาพนักเรียน 1. กิจกรรมโฮมรูม 2. ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน 3. กิจกรรมเสริมความถนัดและความสนใจและเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต 4. ให้คำปรึกษาเบื้องต้น 5. จัดกิจกรรมสำหรับป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน 6. กิจกรรมเสริมหลักสูตร 7. กิจกรรมดูแลแก้ไขปัญหา	1. ส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ บริหารทั่วไป 2. การให้ความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมพัฒนานักเรียน 3. เป็นเครือข่ายและขยายเครือข่ายการร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน 4. สอดส่องดูแลให้ข้อมูลพฤติกรรมนักเรียน 5. จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมปลอดภัย 6. เป็นเครือข่ายช่วยเหลือคุ้มครองนักเรียน 7. กำกับ ติดตาม ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน การพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็ก
ส่งต่อ	1. วิเคราะห์สาเหตุปัญหาซ้ำซ้อนทางกาย 2. บันทึกการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เกี่ยวข้องภายในและภายนอกโรงเรียน 3. ติดตามประเมินผล	ประสานบุคลากรและองค์กรที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาในการส่งต่อนักเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 36)

3.2 คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชนที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกเป็นคณะกรรมการ เพื่อปฏิบัติการกิจกรรมในการพัฒนาแก้ไขปัญหานักเรียน และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และนักเรียนบทบาทหน้าที่มีหน้าที่ดังนี้

1. จัดการประชุมกรรมการและผู้ปกครองอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
2. จัดกิจกรรม / โครงการที่พัฒนาศักยภาพของผู้ปกครองและนักเรียน
3. ร่วมเสนอแนวทางและร่วมจัดกิจกรรม / โครงการที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนและสถานศึกษา

4. จัดทำทำเนียบนักเรียนและผู้ปกครองโดยละเอียด
5. สนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษา
6. สร้างและขยายเครือข่ายการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็ก

3.3 ผู้ปกครองนักเรียน

บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมกับการคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองและโรงเรียน

1. ร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย
2. ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียน
3. ร่วมเสนอแนวทางและจัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข และพัฒนานักเรียน
4. ให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปกครองให้ได้รับการพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
5. เป็นแม่แบบที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตนในทุกด้าน
6. สอดส่อง ดูแล ช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับการคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

3.4 คณะกรรมการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

คณะกรรมการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการบริหารจัดการตามโครงสร้างการบริหารตามลำดับชั้น แต่ทั้งนี้คณะกรรมการทุกคณะสามารถปฏิบัติงานเชื่อมโยงกันได้ เพื่อให้เกิดการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด บทบาทและหน้าที่คณะกรรมการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือ ประกอบด้วยแต่ละฝ่ายและมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. หัวหน้าระดับ หัวหน้าสายชั้น รองหัวหน้าระดับ รองหัวหน้าสายชั้น
 - 1.1 ดิจิตตาม กำกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น
 - 1.2 ประสานงานผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.3 จัดประชุมครูในระดับเพื่อประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.4 จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี (Case Conference)
 - 1.5 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและจัดทำรายงานประเมินผลในแต่ละระดับ

ส่งผู้บริหารโดยผ่านทีมประสาน

- 1.6 อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2. ครูประจำชั้น

- 2.1 ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางที่กำหนด คือ

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดทำข้อมูลให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน

การคัดกรองนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลจำแนกจัดกลุ่มผู้เรียน เช่น กลุ่มเด็ก มีความสามารถพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาต้องการการช่วยเหลือ โดยเร่งด่วน

ส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียนโดยจัดกิจกรรม โครงการ โครงการงาน ส่งเสริม พัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเอง มีทักษะในการดำรงชีวิต

การป้องกันและแก้ไขปัญหา ดูแลช่วยเหลือให้คำปรึกษากรณีปัญหาที่ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

การส่งต่อ กรณีปัญหาของนักเรียนซับซ้อน ให้ส่งต่อไปยังครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง หรือผู้มีทักษะความสามารถตรงกับลักษณะปัญหา

- 2.2 พัฒนาดตนเองด้านองค์ความรู้ทางจิตวิทยาการแนะแนวและการให้การปรึกษา

- 2.3 ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี

- 2.4 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและประเมินผลรายงานส่งหัวหน้าระดับ

- 2.5 อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3. ครูแนะแนว

3.1 นิเทศ (Supervising) สนับสนุนและเป็นแกนหลักแก่ครูประจำชั้นและผู้เกี่ยวข้องทุกคนในการให้ความรู้ เทคนิค วิธีการ และกระบวนการตามหลักจิตวิทยาและการแนะแนวเพื่อใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในประเด็นสำคัญต่อไปนี้

3.1.1 เทคนิค วิธีการและเครื่องมือ เพื่อการรู้จักนักเรียนและเข้าใจผู้เรียน รวมทั้งการคัดกรอง

3.1.2 จัดกลุ่มผู้เรียน การให้คำปรึกษาเบื้องต้น เช่น การใช้ระเบียบสะสมแบบทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์

3.1.3 เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมชั้นเรียนและกิจกรรมสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มคัดกรอง

3.1.4 การให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและลักษณะของผู้เรียนกลุ่มพิเศษประเภทต่าง ๆ และเสนอแนะแนวทางในการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา

3.2 การให้คำปรึกษา (Counseling) แก่ผู้เรียน (ในกรณีที่ครูประจำชั้นไม่สามารถแก้ไขหรือยากต่อการช่วยเหลือ) ผู้ปกครอง และผู้ขอรับบริการทั่วไป

3.3 ประสาน (Co-ordinating) กับผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา เป็นระบบเครือข่ายในการดำเนินงานแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.4 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในคาบแนะแนว

3.5 ให้บริการต่าง ๆ หรือจัดทำโครงการ กิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นการสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.6 ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี

3.7 ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหายากต่อการช่วยเหลือของครูแนะแนว ให้ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกและติดตามผลการช่วยเหลือนั้น

3.8 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและประเมินผลรายงานส่งผู้บริหารหรือหัวหน้าระดับ หัวหน้าสายชั้น

3.9 อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

4. ครูผู้สอนประจำวิชาและครูที่เกี่ยวข้อง

4.1 ศึกษาข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อรู้จักและเข้าใจผู้เรียนอย่างแท้จริง

4.2 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนแก่ครูประจำชั้น และให้ความร่วมมือกับครูประจำชั้นและผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.3 ให้ข้อมูลการรู้จักและเข้าใจผู้เรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและบริการต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

4.4 ให้คำปรึกษาเบื้องต้นในรายวิชาที่สอน ในด้านการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพทักษะการดำรงชีวิต และบุคลิกภาพที่พึงประสงค์

4.5 พัฒนาดตนเองด้านองค์ความรู้ทางจิตวิทยาและการแนะแนว และนำมาบูรณาการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

4.6 ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.7 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน สรุปผลและรายงานส่งหัวหน้าระดับ

4.8 อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

5. ผู้แทนนักเรียน

5.1 เรียนรู้ ทำความเข้าใจกรอบแนวคิดของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5.2 ประสานงานในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการ
จำเป็นของเพื่อนนักเรียน

5.3 มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม

5.4 เป็นแกนนำในการดูแลช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนให้ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้และการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตเต็มตามศักยภาพ

3.5 ทิศนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการ
อำนวยการ หรือทีมนำของระบบ มีความสำคัญอย่างยิ่งจะต้องเป็นผู้นำการพัฒนา ร่วมคิด
ร่วมปฏิบัติ ร่วมตัดสินใจกับผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนกระบวนการทำงานทั้งในฐานะผู้บริหาร
ผู้ปฏิบัติ ผู้ส่งเสริมสนับสนุน ผู้ประสานงาน ฝึกฝนบูรณาการภารกิจ และผู้ติดตาม
ตรวจสอบ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างต่อเนื่องเป็นระบบจนพัฒนาสู่ความ
ยั่งยืน บทบาทของทีมนำที่เอื้อต่อคุณภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีดังนี้
(สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 29 – 31)

1. บทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมการขับเคลื่อนและผลจูงระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน

1.1 กำหนดนโยบายและผลักดันให้บุคลากรในโรงเรียนตระหนักเห็นความสำคัญ
และความจำเป็นในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ดำเนินการให้มีการตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน

1.3 เป็นผู้นำในการพัฒนาระบบงาน ใช้กระบวนการทางจิตวิทยาและการแนะ
แนวในการบริหารจัดการ

1.4 ให้คำปรึกษากับคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงานตามบทบาท
หน้าที่ของคณะกรรมการฝ่ายนั้น ๆ

1.5 ให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสื่อ เครื่องมือ เอกสารต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้อง

1.6 ให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษาในการพัฒนาบุคลากรและการดำเนินงาน

1.7 กำหนดให้มีแผนงาน โครงการ ปฏิทินการปฏิบัติงาน และการสรุปผลงาน

1.8 กระตุ้น เร่งรัด ให้ผู้รับผิดชอบแผนงาน งาน โครงการ ดำเนินงานตาม
นโยบาย

1.9 ประสานงานกับบุคลากรภายนอกและหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมให้การสนับสนุนในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. บทบาทในการสร้างขวัญกำลังใจและพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกคน ต้องการขวัญกำลังใจจากฝ่ายบริหาร รวมทั้งต้องการได้รับการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น การแสดงความสนใจ การยกย่องชมเชย การประกาศเกียรติคุณ การให้วุฒิบัตรหรือโล่ การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษด้วยความยุติธรรม การส่งเสริมยกย่องให้เป็นวิทยากร การสนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมการศึกษาคุณงาม อบรม สัมมนา ตลอดจนให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้เป็นที่แพร่หลาย เพื่อนำมาซึ่งความชื่นชมร่วมกัน

3. บทบาทในการประสานสัมพันธ์และสร้างความเข้มแข็งให้เครือข่าย เพื่อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทีมงานจะต้องมีการประสานสัมพันธ์และสร้างความเข้มแข็งให้เครือข่ายการร่วมพัฒนางาน โดยประสานและส่งเสริมความเข้าใจอันดี และการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายแบ่งการประสานสัมพันธ์และสร้างความเข้มแข็งให้เครือข่ายเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 ภายในองค์กร เป็นการประสานสัมพันธ์กับเครือข่ายภายใน ได้แก่ กรรมการทุกคณะ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน อาจดำเนินงานใน 2 ลักษณะ

3.1.1 มีรูปแบบเป็นทางการ เช่น ในการประชุมประจำเดือน จัดประชุมเฉพาะกิจกรรมสัมมนา

3.1.2 ไม่มีรูปแบบเป็นทางการ เช่น พบปะพูดคุย กิจกรรมสังสรรค์ นันทนาการ

ซึ่งคณะกรรมการทุกคนและทุกทีมจะต้องมีการประสานสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และแต่ละคณะจะต้องร่วมมือกันทำงานเป็นทีม ตลอดจนกำหนดแผนการจัดประชุมและทีมชัดเจน

3.2 ภายนอกองค์กร เป็นการสร้างสายสัมพันธ์กับเครือข่ายภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อสารมวลชน ศาสนาบุคคล เป็นต้น ทำได้ 2 ลักษณะเช่นกัน คือ

3.2.1 มีรูปแบบเป็นทางการ เช่น การประชุม/สัมมนาประจำปี ประชุมสมาคมผู้ปกครอง ครู ศิษย์เก่า การติดต่อสื่อสารตามระบบราชการ

3.2.2 ไม่มีรูปแบบเป็นทางการ เช่น การเยี่ยมเยียนสถานที่ทำงาน การเยี่ยมบ้าน งานประสานสัมพันธ์ด้วยจดหมาย โทรศัพท์

4. บทบาทในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

4.1 สร้างความตระหนักในความสำคัญของการกำกับ ติดตาม และประเมินผล

4.2 ให้มีการประชุมปรึกษาหารือคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ร่วมกัน โดยกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน

4.3 กำหนดการวางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินผล

4.4 กำกับ ติดตามการดำเนินงานของครูประจำชั้นและผู้รับผิดชอบในทุกภาระงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

4.5 กำหนดให้มีการสรุปผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตั้งแต่ระดับครูประจำชั้น ระดับชั้น ระดับโรงเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

4.6 จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป

3.6 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

ครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลักในการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นอกเหนือจากภาระงานและบทบาทหน้าที่ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้ว ยังได้กำหนดภาระงานเพิ่มเติม เพื่อความชัดเจนในการปฏิบัติ ดังนี้

1. ด้านการเรียน

1.1 ให้ความรู้เกี่ยวกับข้อบังคับของโรงเรียน

1.2 ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.3 ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิชาเลือก

1.4 ให้คำแนะนำในการลงทะเบียน

1.5 ให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบการวัดผล

1.6 ติดตามผลการแก้ "0" "ร" "มส" และ "มผ" ของนักเรียน

1.7 ให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหาทางการเรียน

1.8 พบปะพูดคุยกับผู้ปกครองเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาทางการเรียนของนักเรียน

1.9 ติดตามนักเรียนเมื่อขาดเรียนโดยไม่ทราบสาเหตุ

1.10 ดักเตือนนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ ให้ปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น

1.11 ประสานงานครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียน

1.12 ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีเรียนให้ประสบความสำเร็จ

2. ด้านพฤติกรรม

2.1 ปลุกฝังให้นักเรียนรับผิดชอบ รักรการทำงานร่วมกัน

2.2 ดักเตือนเมื่อนักเรียนแต่งกายไม่เรียบร้อย

2.3 ดูแลนักเรียนเมื่อนักเรียนประพฤติตัวไม่เหมาะสม

2.4 อบรมกิริยามารยาทและปลุกฝังคุณธรรม

- 2.5 ให้คำปรึกษาปัญหาส่วนตัว และส่งต่อผู้เชี่ยวชาญกรณียากต่อการแก้ไข
- 2.6 ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการคบเพื่อน
- 2.7 ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ
- 2.8 ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสุขภาพกายและสุขภาพจิต และบุคลิกภาพ
- 2.9 ให้คำแนะนำเรื่องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 2.10 ให้คำแนะนำช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เช่น สนับสนุนให้รับทุนการศึกษา ฯลฯ
- 2.11 ให้ทุนสนับสนุนให้ใช้ความสามารถ เช่น การประกวดความสามารถทางวิชาการ
- 2.12 เยี่ยมบ้านนักเรียน
- 2.13 เอาใจใส่ดูแลให้คำแนะนำเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ
- 2.14 มีกิจกรรมร่วมกับนักเรียน เช่น ศึกษาแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน
- 2.15 ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน
- 2.16 จัดกิจกรรมโฮมรูมสั้น โฮมรูมยาวอย่างสม่ำเสมอ
- 2.17 จัดกิจกรรมการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน
- 2.18 ร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง

3.7 ชุมชน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชน ผู้นำ ชุมชน องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ มีความสำคัญอย่างยิ่งจะต้องเป็นผู้นำการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมตัดสินใจกับผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนกระบวนการทำงานทั้งในฐานะ ผู้ส่งเสริม สนับสนุน ผู้ประสานงาน ฝึกฝนบูรณาการภารกิจ และผู้ติดตามตรวจสอบ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างต่อเนื่องเป็นระบบจนพัฒนาสู่ความยั่งยืน บทบาทของชุมชน ที่เอื้อต่อคุณภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีดังนี้

1. จัดสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน
2. ช่วยสอดส่องดูแลนักเรียน
3. เป็นแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน
4. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
5. ให้ข้อมูลข่าวสารพฤติกรรมของนักเรียนกับสถานศึกษา
6. เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา

3.8 มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย

1. ด้านคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วยมาตรฐานที่ 1 มีตัวชี้วัด จำนวน 6 ตัวชี้วัด ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตัวชี้วัดที่ 1 รู้จักตนเองและฟังตนเองได้

ตัวชี้วัดที่ 2 มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุนิษย์ที่ดี

ตัวชี้วัดที่ 3 มีทักษะในการหลีกเลี่ยง ป้องกันภัย อันตรายและพฤติกรรม

ไม่พึงประสงค์

ตัวชี้วัดที่ 4 รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และสามารถจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองได้

ตัวชี้วัดที่ 5 เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม

ตัวชี้วัดที่ 6 มีเจตคติที่ดีและมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสุจริต

2. ด้านกระบวนการ ประกอบด้วยมาตรฐานที่ 2 มีตัวชี้วัด จำนวน 3 ตัวชี้วัด ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 2 สถานศึกษามีการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวชี้วัดที่ 1 มีการวางระบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวชี้วัดที่ 2 มีการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวชี้วัดที่ 3 มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล รายงานผล และพัฒนา ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ด้านปัจจัย ประกอบด้วยมาตรฐานที่ 3 มีตัวชี้วัด จำนวน 5 ตัวชี้วัด ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีบุคลากร สื่อ และเครื่องมือ ที่เอื้อต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวชี้วัดที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

ตัวชี้วัดที่ 2 ครูมีเจตคติที่ดีและมีความสามารถในการดำเนินงานตามระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตัวชี้วัดที่ 3 ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน

ตัวชี้วัดที่ 4 นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

ตัวชี้วัดที่ 5 สถานศึกษามีสื่อ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 : 6)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ได้มีผู้ศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้
 จงรักษ์ เชื้อสาย (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรเคมมิ่ง (PDCA) ของโรงเรียนสตรีระนองในด้านการวางแผน การปฏิบัติการ ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการตรวจสอบประเมินผล และด้านการปรับปรุงเพื่อพัฒนา พบว่า ภาพรวมการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการวางแผนการปฏิบัติการ ด้านการตรวจสอบประเมินผล และด้านการปรับปรุงเพื่อพัฒนา

สมนึก ชัชวาล และสุวิทย์ จันทฤทธิ์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทกับปัญหาและอุปสรรคของครูในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กนักเรียนวัยรุ่น พบว่า พฤติกรรมที่พบมากที่สุด 3 ระดับ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) การกระทำผิดเกี่ยวกับการแต่งกายไว้ผม (2) การขาดระเบียบวินัย (3) การเสพยาสิ่งเสพติด เช่น บุหรี่ สุรา ทินเนอร์ สำหรับการเสพยาสิ่งเสพติดนั้นเป็นปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนที่พบมากที่สุด สถานศึกษา ซึ่งพบในสถานศึกษาที่เป็นเอกชนมากกว่ารัฐบาล แต่ถ้าจัดลำดับปัญหาความกังวลใจของครูแล้ว พบว่า ครูในสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชนแม้จะกังวลใจ กับปัญหา เรื่องการแต่งกายและทรงผมของนักเรียนมากเป็นลำดับที่หนึ่ง แต่ปัญหาที่ครูกังวลใจลำดับต่อมากลับเป็นเรื่องของการเสพยาสิ่งเสพติดของนักเรียน ไม่ใช่ปัญหาการขาดระเบียบวินัย อันเป็นปัญหาที่พบมากเป็นลำดับที่สองดังกล่าวข้างต้น ที่เป็นดังนี้เพราะปัญหาสิ่งเสพติด ของนักเรียนในระยะหลัง ๆ มีแนวโน้มสูงขึ้น จึงเป็นเหตุให้ครูกังวลใจ สำหรับสาเหตุของปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนนั้น ครูส่วนใหญ่มีความเข้าใจดีว่า มักมีสาเหตุหรือปัจจัยหลายประการร่วมกัน โดยปัจจัยหลักก็คือครอบครัว ซึ่งได้แก่ ภาวะที่ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ต้องแยกกันอยู่ รายได้ของครอบครัวต่ำ ทำให้พ่อแม่สนใจแต่เรื่องทำมาหากินเลี้ยงชีพ แม้จะมีเวลาบ้าง แต่พ่อแม่ไม่ได้เอาใจใส่ดูแลลูก และไม่สนใจการเรียนของลูก นอกจากปัจจัยครอบครัวดังกล่าวนี้แล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อาทิ สถานเริงรมย์และแหล่งอบายมุขต่าง ๆ สื่อมวลชน การคบเพื่อนและปัจจัยทางด้านร่างกายและสติปัญญาของนักเรียน

ประหยัด ชิตทอง (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการบริหารงานปกครองนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประสิทธิผลของการบริหารงานปกครองนักเรียนมีมากในด้านความมีวินัยของนักเรียน ยกเว้นการควบคุมตนเอง มีปานกลาง ด้านความมีคุณธรรมและจริยธรรมมีมาก ยกเว้นคุณธรรมและจริยธรรมด้านพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบ และเชื่อมั่นในตนเอง ยุติธรรม และมีความอดทนปานกลาง ด้านความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนมีมาก ยกเว้นการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา มีปานกลาง ส่วนปัจจัยที่ทำให้เกิดประสิทธิผล ของการบริหารงานปกครองนักเรียน พบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติตามนโยบายมาก ยกเว้นการจูงใจ การพัฒนาบุคลากร และการติดตามผลการปฏิบัติมีปานกลาง คุณลักษณะ ความรู้และทักษะของครูฝ่ายปกครองมีมาก ยกเว้นความรู้เกี่ยวกับการวางแผนงานปกครองนักเรียนมีปานกลาง การปฏิบัติของครูที่เกี่ยวข้องกับงานปกครองนักเรียน มีปานกลาง วิธีการบริหารและปฏิบัติงานปกครองนักเรียนที่มีการปฏิบัติตามวิธีต่าง ๆ มีมาก ยกเว้นการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติของฝ่ายปกครองมีปานกลาง ส่วนโครงสร้างการบริหารงานปกครองนักเรียนมี 2 รูปแบบ คือ โครงสร้างการบริหารงานปกครองระดับชั้นและผสมผสานระหว่างชั้นกับคณะสี

กานดา อมรเพชรกุล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานปกครองนักเรียนโรงเรียนวิวัฒน์วิทยายุทธ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานปกครองนักเรียนโรงเรียนวิวัฒน์วิทยายุทธ ด้านการปกครองทั่วไปควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจ แก่ครูฝ่ายปกครองที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ควรนำผลการประเมิน ไปใช้ปรับปรุงและพัฒนางานปกครอง รวมทั้งจัดให้คณะกรรมการฝ่ายปกครองศึกษาคูงานตามความเหมาะสม ด้านงานความประพฤตินักเรียนควรมีการวิเคราะห์ปัญหาทางพฤติกรรมของนักเรียนเก็บรวบรวมไว้ และดำเนินการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ควรเน้นและตั้งเป้าหมายในการอบรมนักเรียนเรื่องระเบียบวินัย ด้านงานจริยธรรมควรเน้นด้านการอบรมนักเรียนเรื่องความเป็นระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา กิริยามารยาท และความรับผิดชอบต่อเน้นการปฏิบัติมากกว่าการให้ความรู้ภาคทฤษฎี ครูอาจารย์ทุกคนควรสอดแทรกจริยธรรมในการเรียนการสอน ด้านงานระดับชั้นควรให้มีการยกย่อง ชมเชยให้รางวัลแก่อาจารย์ที่ปรึกษาดีเด่นที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ด้านงานเวรยามควรมีการประเมินผลการอยู่เวร เป็นข้อเสนอแนะแล้วจึงให้ทราบโดยทั่วกัน

พูนชัย มหาวงศนันท์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการของนักเรียนโรงเรียน ดงเจนวิทยาคม ในการมีส่วนร่วมงานปกครองนักเรียน พบว่า ต้องการให้ครูอาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ควรให้นักเรียนชี้แจงเหตุผลในการทำความผิด ครูอาจารย์ควรรับฟังเหตุผลของนักเรียน มีการยกย่องชมเชยนักเรียน การตกแต่งบริเวณในโรงเรียนให้สะอาด สวยงาม ร่มรื่น จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนมีวินัยในตนเองได้ ส่วนนักเรียนไม่เห็นด้วย คือ เรื่องกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่โรงเรียนกำหนด นักเรียนไม่มีส่วนร่วม การลงโทษด้วยการเขียนติ และลงโทษนักเรียนด้วยความโกรธ ครูใช้อารมณ์ ส่วนการลงโทษนักเรียนด้วยการ ย้ายโรงเรียน ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรจะย้ายนักเรียนออกจากโรงเรียน นอกจากในกรณีที่ร้ายแรง

จรัญ นิลพลับ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนางานปกครองนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ พบว่า งานปกครองนักเรียนแต่ละด้านรวมทุกด้านมีการปฏิบัติปานกลาง ส่วนแนวทางในการพัฒนางานปกครองนักเรียน ควรพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ คือ การวางแผน โครงการกิจกรรมต่าง ๆ การกำหนดหน้าที่บุคลากรรับผิดชอบปฏิบัติงาน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของฝ่ายปกครอง ส่วนงานพัฒนาปรับปรุงแก้ไขในกิจกรรม

ต่าง ๆ ควรให้ครูฝ่ายแนะแนว คณะกรรมการนักเรียน และนักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกครั้ง ครูและนักเรียนให้ข้อเสนอแนะว่างานปกครองนักเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ต้องพิจารณาจากการให้ความร่วมมือร่วมใจทำงานของทุกฝ่าย ได้แก่ คณะครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน การรายงานผลการปกครองนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบทำให้เกิดผลประโยชน์มาก จะทำให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวิธีการปกครองปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับงานปกครองนักเรียน อีกทั้งการประเมินผลงานปกครองนักเรียน ยังมีประโยชน์ต่อสายงานปกครองนักเรียนโดยตรง ซึ่งฝ่ายปกครองสามารถนำผลจากการประเมินผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนางานปกครองนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นในปีต่อ ๆ ไปได้

มเหศักดิ์ ร่วมรักษ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนางานปกครองนักเรียน นักศึกษาโรงเรียนสาปางเทคโนโลยี พบว่า แนวทางการพัฒนางานปกครองนักเรียน นักศึกษา โรงเรียนสาปางเทคโนโลยี ทั้ง 5 งาน คือ งานพฤติกกรรมทั่วไป งานระเบียบวินัย งานมาสาย ขาดเรียน งานพัฒนาค่านิยมและจริยธรรม และงานป้องกันการประพฤติกผิดระเบียบวินัย ครู นักเรียน นักศึกษา ควรส่งเสริมพฤติกกรรมที่ดีงาม ควรส่งเสริมวินัยที่ดีงาม ควรส่งเสริมการมาเรียนให้สม่ำเสมอ ควรแก้ไขค่านิยมและจริยธรรมที่ไม่เหมาะสม ควรปฏิบัติงานให้มีความสอดคล้องเป็นแนวเดียวกัน ควรระบุงบของงานให้ชัดเจน ควรมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้กับตำแหน่งต่าง ๆ ควรแบ่งงานเพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อน ควรกำหนดรายการที่ต้องปฏิบัติโดยลำดับก่อนหลัง ควรสังเกตพฤติกกรรมนักเรียน นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และควรปรับปรุงคุณภาพของงาน

สุวรรณ ไชยชิน. (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนหนองเหล็กศึกษา จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามรูปแบบ PAOR พบว่าการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถลดปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนเรียนส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร เป็นคนดี และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขอยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข ตั้งใจเรียน ปฏิบัติตนด้วยความเหมาะสมและส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามลำดับ

เบญจพร เอี่ยมแสงธรรม. (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนทุ่งโพธิ์วิทยา พบว่า กระบวนการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการวางแผนปฏิบัติงาน มีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างครู เครือข่ายผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของโรงเรียน เพื่อกำหนดนโยบาย กำหนดขั้นตอนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน และยุทธศาสตร์ที่ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำเร็จคือการร่วมมือ การสร้างความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน แก้ไข ส่งเสริม ให้นักเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนจะดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย ตลอดจนปัญหาของงานปกครองนักเรียน เกิดจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และไม่เป็นที่พึงปรารถนาของสังคมโดยรวม เช่น การหนีเรียน การแต่งกายผิดระเบียบ การคิดสารเสพติด ซึ่งปัญหาเหล่านี้ต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ทุกคน ในการช่วยเหลือแนะนำและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนตลอดเวลา จึงจะเป็น การส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในอันที่พึง ปรารถนาของสังคม การนำระบบการดูแลช่วยเหลือมาใช้ดำเนินการควบคู่กับระบบการเรียน การสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้นักเรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข ในขณะที่ระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปตามกระบวนการขั้นตอนนั้น การประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีความสำคัญและ จำเป็นในการที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งและผดุงรักษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งในด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัยให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและ ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในการวิจัยการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 150 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (มนสิช สิทธิสมบูรณ์, 2551 : 78 - 79) และสุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 108 โรงเรียน ดังตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
อำเภอวังทอง	78	57
อำเภอบางกระทุ่ม	37	26
อำเภอเนินมะปราง	35	25
รวม	150	108

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. กำหนดขอบเขตและแนวทางการสร้างเครื่องมือที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและความสำคัญของการวิจัย
3. สร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมตามกรอบแนวความคิด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ คือ
 - 5 หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 - 4 หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 - 3 หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 - 2 หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 - 1 หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
4. นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ปริกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา สำนวนภาษาที่ใช้ในแต่ละข้อคำถาม ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย
 - 4.1 ดร.นิคม นาคอ้าย อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
 - 4.2 ดร.อดุลย์ วังศรีคุณ อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
 - 4.3 นายสัญญา จันทวังษี รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2
 - 4.4 นายสมาน สารีคำ ผู้อำนวยการโรงเรียนวังพิรุณวิทยาศึกษา
 - 4.5 นายเสน่ห์ เทตนา ผู้อำนวยการโรงเรียนยางโกสินวิทยา
5. บันทึกผลการพิจารณาถึงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน แต่ละข้อ แล้วหาผลรวมคะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเป็นรายข้อ ผลจากการพิจารณาถึงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญได้ค่า IOC ทั้งฉบับ อยู่ระหว่าง 0.8 – 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับเนื้อหา สามารถนำไปใช้ได้
6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับการพิจารณาเห็นชอบ

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.73

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลอง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

10. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย

1. ขอลงหนังสือจากสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือติดต่อบริษัทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

3. ส่งหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 ฉบับ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

4. รวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลได้แบบสอบถามจำนวน 102 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.44 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows v.17 ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลก เพื่อหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) จัดทำวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows v.17 ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลก มีขั้นตอน ดังนี้

1. รวบรวมแบบสอบถามตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุด
2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมากำหนดตัวแปรลงรหัสข้อมูล
3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS For Windows เพื่อหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ทั้งภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย บุญชม ศรีสะอาด (2543 : 100) ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ภาพรวมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ด้านการวางแผนปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. ด้านการตรวจสอบประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
5. ด้านการปรับปรุงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

การปฏิบัติการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	\bar{X}	S.D	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
1. ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน	4.09	.66	มาก	2
2. ด้านการดำเนินงาน	4.10	.67	มาก	1
3. ด้านการตรวจสอบประเมินผล	3.83	.67	มาก	3
4. ด้านการปรับปรุง	3.73	.57	มาก	4
รวมเฉลี่ย	3.94	.64	มาก	

จากตาราง 10 พบว่า ระดับของการปฏิบัติการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมาคือด้านการวางแผนปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.09$) และด้านที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสุดท้ายคือด้านการปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 3.73$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ด้านการวางแผนการปฏิบัติการ

การวางแผนการปฏิบัติการ	\bar{X}	S.D	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
1. การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.88	.82	มาก	10
2. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.63	.51	มาก	1

ตาราง 11 (ต่อ)

การวางแผนการปฏิบัติการ	\bar{X}	S.D	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
3. การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.03	.60	มาก	6
4. การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน	4.05	.71	มาก	5
5. การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน	4.17	.58	มาก	3
6. การกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.17	.68	มาก	3
7. การจัดทำมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.98	.81	มาก	7
8. การจัดทำเครื่องมือในการประเมินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.91	.62	มาก	9
9. การสร้างความตระหนักในเรื่องการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.97	.64	มาก	8
10. การให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.15	.70	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.09	.66	มาก	

จากตาราง 11 พบว่า การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมพบว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X}=4.63$) รองลงมาคือ การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน และการกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X}=4.17$) และข้อที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสุดท้าย คือ การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X}=3.88$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาด้านการดำเนินงาน

ด้านการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
1. การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.09	.71	มาก	10
2. การมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถานศึกษาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.35	.73	มาก	3
3. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการทุกฝ่ายในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.37	.60	มาก	2
4. การใช้แบบประเมินพฤติกรรม ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.55	.57	มาก	1
5. การใช้เครื่องมือ และเทคนิคในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.14	.56	มาก	8
6. การวิเคราะห์ข้อมูล จากระเบียบงานสะสม เพื่อรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.31	.67	มาก	4
7. การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติงานในการคัดกรองนักเรียน	3.84	.56	มาก	24
8. การมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถานศึกษาในการคัดกรองนักเรียน	4.01	.78	มาก	15
9. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการทุกฝ่ายในการคัดกรองนักเรียน	4.05	.57	มาก	14
10. การใช้เครื่องมือและเทคนิคในการคัดกรองนักเรียน	3.91	.82	มาก	20
11. การคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน	3.89	.69	มาก	21
12. การบันทึกหลักฐาน เกี่ยวกับการดำเนินการคัดกรองนักเรียน	4.07	.84	มาก	12
13. การจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย	3.94	.58	มาก	19
14. การมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถานศึกษาในการส่งเสริมนักเรียน	4.21	.78	มาก	6

ตาราง 12 (ต่อ)

ด้านการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
15. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการทุกฝ่าย ในการส่งเสริมนักเรียน	4.31	.49	มาก	4
16. การบันทึกหลักฐาน เกี่ยวกับการดำเนินงานการส่งเสริมนักเรียน	4.09	.80	มาก	10
17. การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านบุคลิกภาพ	3.97	.60	มาก	17
18. การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านสังคม	3.88	.82	มาก	22
19. การให้คำปรึกษานักเรียน	4.01	.76	มาก	15
20. การบันทึกกิจกรรมการป้องกันและ แก้ปัญหา	3.85	.55	มาก	23
21. กำหนดวิธีการและวิธีแก้ปัญหาอย่าง ชัดเจน	4.10	.80	มาก	9
22. การส่งต่อเมื่อได้ดำเนินการช่วยเหลือ เบื้องต้นเสมอ	4.18	.80	มาก	7
23. การจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานเพื่อ การส่งต่อตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.06	.61	มาก	13
24. การบันทึกหลักฐาน การส่งต่อนักเรียน เสมอ	3.96	.78	มาก	18
รวมเฉลี่ย	4.08	.69	มาก	

จากตาราง 12 พบว่า การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม ด้านการดำเนินงาน (Do) การปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้แบบประเมินพฤติกรรม ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=4.55$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการทุกฝ่าย ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=4.37$) และข้อที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสุดท้ายคือ การบันทึกกิจกรรมการป้องกันและแก้ปัญหา ($\bar{X}=3.85$)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาด้านการตรวจสอบประเมินผล

การตรวจสอบประเมินผล	\bar{X}	S.D	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
1. มีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงาน	3.75	.60	มาก	5
2. มีการนิเทศการปฏิบัติงาน	3.94	.74	มาก	2
3. มีการประชุมคณะทำงาน	3.96	.70	มาก	1
4. มีการบันทึกการปฏิบัติงาน	3.93	.68	มาก	3
5. มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนา	3.79	.68	มาก	4
6. มีการจัดทำรายงานผลการประเมิน ในแต่ละระดับชั้น	3.63	.72	มาก	6
รวมเฉลี่ย	3.83	.67	มาก	

จากตาราง 13 พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม ด้านการตรวจสอบประเมินผล การปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการประชุมคณะทำงาน ($\bar{X}=3.96$) รองลงมาคือ มีการนิเทศการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.94$) และข้อที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสุดท้าย คือ มีการจัดทำรายงานผลการประเมินในแต่ละระดับชั้น ($\bar{X}=3.63$)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาด้านการปรับปรุง

การปรับปรุง	\bar{X}	S.D	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
1. การประชุมวิเคราะห์ผลการประเมิน	3.78	.64	มาก	2
2. การปรึกษาหารือการปฏิบัติงาน	3.90	.55	มาก	1
3. การสนับสนุนการดำเนินงานปรับปรุง แก้ไข	3.74	.58	มาก	4
4. การนำผลการประเมินไปวางแผน เพื่อการพัฒนาต่อไป	3.76	.57	มาก	3

การปรับปรุง	\bar{X}	S.D	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
5. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการพัฒนาคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.49	.59	ปานกลาง	5
รวมเฉลี่ย	3.73	.57	มาก	

จากตาราง 14 พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม ด้านการปรับปรุง การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการปรึกษาหารือการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมาคือ การประชุมวิเคราะห์ผลการประเมิน ($\bar{X} = 3.78$) และข้อที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสุดท้าย คือ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการพัฒนาคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 3.49$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยมาจากแนวคิดการบริหารจัดการระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 2 สรุปผลการศึกษาดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 150 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และสุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 108 โรงเรียน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง เก็บได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 102 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.44
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

สรุป

การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ภาพรวมพบว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมพบว่า การปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก
2. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม การปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
3. ด้านการตรวจสอบประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม การปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
4. ด้านการปรับปรุงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก

อภิปรายผล

การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการตรวจสอบประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและด้านการปรับปรุงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางแผนการปฏิบัติการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงานบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ให้สอดคล้องและสอดคล้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการดำเนินงานและวางแผนปฏิบัติการ มีการเตรียมความพร้อมทั้งด้านบุคลากรให้มีความตระหนัก มีความรู้ ความเข้าใจใน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ทั้งที่มำนำ ทีมทำ และทีมประสาน ดำเนินการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พร้อมทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติงานและบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ตลอดจนจัดทำเอกสาร เครื่องมือ ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการดำเนินงานวางแผน มีการอำนวยความสะดวกทั้งวัสดุอุปกรณ์ ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็น ทำให้เกิดการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ระดับปฏิบัติที่มาก ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 45) ที่กล่าวว่า การวางแผนเป็นองค์ประกอบแรก ที่สำคัญที่สุด การวางแผนที่ดีจะต้องกำหนดขั้นตอนการทำงานเป็น

กระบวนการ เป็นที่ในแต่ละชั้นคอนมีวิธีการปฏิบัติที่ดีและบันทึกการทำงานทุกชั้นคอนเป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากการบันทึก จะนำไปสู่การตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ เพราะข้อมูลที่ได้อาจจะเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของระบบย่อยนั้น ๆ หลายน ๆ ระบบย่อยก็เห็นคุณภาพรวมของระบบโรงเรียนทั้งหมด

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2543 : 5) ได้กล่าวว่า การวางแผนปฏิบัติการเป็นการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข โดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพครูทั้งด้านทัศนคติ ความรู้และความสามารถ เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น การมีส่วนร่วมในการวางแผนของบุคลากรก็มีความสำคัญ ซึ่ง กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 7 - 14) กล่าวว่า จะต้องให้สังคมมีส่วนร่วมทั้งบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันสังคม สถานประกอบการ รวมทั้งต้องประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ในขณะที่ สมชาย เทพแสง (2544 :18) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารหรือการทำงานโดยถือว่าเสียงประชาชนเป็นเสียงสวรรค์ไม่ว่าในด้าน การให้คำปรึกษาด่าง ๆ การระดมทรัพยากรมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งดูแลสอดส่องการบริหารงานของโรงเรียน ตลอดจนให้ความรู้ อบรม สั่งสอนนักเรียน ส่วน เบญจพร เอี่ยมแสงธรรม (2550 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารจัดการระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการวางแผนปฏิบัติงาน มีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างครู เครือข่ายผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน เพื่อกำหนดนโยบาย กำหนดขั้นตอนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน และยุทธศาสตร์ที่ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำเร็จคือการร่วมมือ การสร้างความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน แก้ไข ส่งเสริม ให้แก่นักเรียน

2. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การปฏิบัติตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จงรักษ์ เชื้อสาย (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร เดมมิง ของโรงเรียนสตรีระนอง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย การดำเนินงานรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อทำให้การปฏิบัติงาน มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการ และบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมใน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การใช้แบบประเมินพฤติกรรม การนิเทศติดตาม ประเมินผล การวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เครื่องมือ ได้แก่ ระเบียบสะสม ระเบียบย่อ และวิธีการ สัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน ซึ่งสามารถเยี่ยมบ้านได้ครบ 100 % มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรม แบบคัดกรองนักเรียน ทำให้โรงเรียนรู้จักนักเรียนทุกคน สถานศึกษาประชุมบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อให้ทุกคนได้สร้างเกณฑ์การคัดกรองและความเข้าใจ ตรงกันในการคัดกรองนักเรียน

และบันทึกหลักฐาน เกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียน สำหรับด้านการส่งเสริมนักเรียนมีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง และสามารถพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมที่เหมาะสม มีการบันทึกหลักฐานการจัดกิจกรรมอย่างอยู่ในระดับมาก ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา สถานศึกษา มีการกำหนดวิธีการและวิธีแก้ไข ปัญหา มีการบันทึกการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหทั้งด้านบุคลิกภาพและด้านสังคม ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำ แนวทางการประพฤติปฏิบัติตนเป็นอย่างดี เมื่อพบว่ามึนักเรียน มีพฤติกรรม ด้านต่าง ๆ ที่ต้องรับการดูแลและช่วยเหลือ สถานศึกษาได้ดำเนินการช่วยเหลือ ในเบื้องต้นทุกครั้ง และมีการจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียนเพื่อการติดตามและช่วยเหลือเป็นอย่างดี

3. ด้านการตรวจสอบประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการตรวจสอบประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการนิเทศโดยการประชุมคณะกรรมการเป็นการนิเทศ สอดคล้องกับหลักการนิเทศของ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 78) ที่กล่าวว่า การประชุมหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เข้าประชุมอาจเป็นการประชุมตามปกติธรรมดาหรือประชุมเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยทั่วไป เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานของครู หรือในบางครั้งการประชุมจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจและเป็นแนวทางในการปฏิบัติรวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานนั้นเป็นการเพิ่มประสบการณ์ตรงให้กับครูมากที่สุดเพราะเป็นการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ในขณะที่ การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ จรัญ นิลพลับ (2534 : บทคัดย่อ) ได้สรุปว่า งานปกครองจะสำเร็จหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาจากความร่วมมือร่วมใจทำงานของทุกฝ่าย ได้แก่ ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน นอกจากนี้ หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2543 : 11) ยังได้กล่าวไว้ว่า การตรวจสอบ ทบทวน ประเมินผลการดำเนินงาน เป็นกิจกรรมสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนา เพราะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงและพัฒนา

4. ด้านการปรับปรุงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนการปรับปรุงเพื่อพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีการปรึกษาหารือการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์ผลการประเมิน ตลอดจนนำผลการประเมินไปวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนา บุคลากรให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 46) ที่กล่าวว่า การปรับปรุงพัฒนาเป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนา ซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ ปัจจัยหรืออาจบันทึกให้ดีขึ้น ส่วน หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2543 : 13) กล่าวว่า ในการปรับปรุงเพื่อให้ได้มาตรฐานนั้น คณะกรรมการต้องร่วมกันประชุมวิเคราะห์ผลจากการรายงานการประเมิน ปรึกษาหารือการปฏิบัติงาน

กำหนดแนวทาง สนับสนุนการดำเนินงานปรับปรุง แก้ไข ติดตามผล จัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนการดำเนินงานในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

การดำเนินงานการบริหารเมื่อมีการปรับปรุงและแก้ไขส่วนที่พบว่ามีข้อบกพร่อง เมื่อมีการปรับปรุงแก้ไข จึงทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 5) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน มีครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ สุวรรณ ไชยชิน (2551 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน PAOR ที่ประสบความสำเร็จ โดยการมีส่วนร่วมของครู นักเรียนผู้ปกครองนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถลดปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนเรียน ส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร เป็นคนดี และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุขตั้งใจเรียน ปฏิบัติตนด้วยความเหมาะสม และส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามลำดับ เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลให้เรียนและสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นวิธีการ ที่มีเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐาน และตรวจสอบได้ การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนควรรนำกระบวนการ PDCA มาใช้ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากข้อค้นพบของงานวิจัยที่พบว่า การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปฏิบัติมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อย ควรมีการพัฒนาให้ความรู้แก่บุคลากรเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. จากข้อค้นพบของงานวิจัยที่พบว่า การจัดทำรายงานผลการประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละระดับชั้น อยู่ในระดับปฏิบัติมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานจึงควรให้ความสำคัญในการจัดทำรายงานผลการประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งจะทำงานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถปรับปรุงการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3. จากข้อค้นพบของงานวิจัยที่พบว่าการบันทึกกิจกรรมการป้องกันและแก้ปัญหาของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การปฏิบัติของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นหัวหน้าหน่วยงาน จึงควรนิเทศกำกับและติดตามการบันทึกหลักฐานการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ปัญหา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งจะพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. จากข้อค้นพบของงานวิจัยที่พบว่าการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการพัฒนาคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปฏิบัติมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานจึงควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการพัฒนาคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้หน่วยงานอื่นได้ทราบต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยให้ครอบคลุมกลุ่มประชากรให้มากกว่านี้ อาจเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต อื่น หลาย ๆ จังหวัด หรือประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครูผู้สอนชั้นอื่น ๆ นอกจากนี้ ประชาชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ศิษย์เก่า นักเรียนเพื่อให้เห็นถึงข้อแตกต่างที่หลากหลาย

2. หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการพัฒนาครู ควรได้มีการวิจัยเพื่อหารูปแบบการพัฒนาครูที่เหมาะสมและสอดคล้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).
- กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2544). **ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์
- _____. (2550). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2544). **คู่มือครูประจำชั้นระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทยูเร็นสอิมเมจกรุ๊ป จำกัด.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). **พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2550**. กรุงเทพมหานคร : หจก.บางกอกบลิ๊อค.
- กานดา อมรเพชรกุล. (2540). **แนวทางการพัฒนาการบริหารงานปกครองนักเรียนในโรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จงรักษ์ เชื้อสาย. (2549). **การศึกษาผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ของโรงเรียนสตรีระนอง ปีการศึกษา 2549**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://202.143.159.4/jong.doc> . [16 พฤษภาคม 2552]
- จรัญ นิลพลับ. (2541). **แนวทางการพัฒนางานปกครองนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นงรัตน์ ศรีพรหม. (2544). "โรงเรียนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองและชุมชน," **วารสารข้าราชการครู**. 21 (2) . ; 22 – 24.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). **สถิติประยุกต์**. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์ พรินติ้ง.

- เบญจพร เอี่ยมแสงธรรม. (2550). การศึกษากระบวนการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนทุ่งโพธิ์วิทยา. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://202.29.50.80/~graduate/thesis/abstract/educational%20administration/abstract58_benjaporn.htm. [16 พฤษภาคม 2552]
- ประหยัด ชิดทอง. (2534). ประสิทธิภาพของการบริหารงานปกครองในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พูนชัย มหาวงศนันท์. (2540). ความต้องการของนักเรียนโรงเรียนคงเจนวิทยาคมในการมีส่วนร่วมงานปกครองนักเรียน. การค้นคว้าแบบอิสระ คณะศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เยี่ยมลักษณ์ อุดมการณ์. (2548). การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. รายงานการวิจัยคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. เชียงใหม่ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- มนสิข ลิทธิสมบูรณ์. (2551). ระเบียบวิธีวิจัย. พิษณุโลก : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- มเหศักดิ์ ร่วมรักษ์. (2543). แนวทางการพัฒนางานปกครองนักเรียน นักศึกษา โรงเรียนลำปางเทคโนโลยี. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตติยา พานิชนอก. (2550). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://gotoknow.org/blog/helpcare/128515>. [25 เมษายน 2552]
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2538). หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย เทพแสง. (2544). "แก่นการปฏิรูปการศึกษา". วารสารข้าราชการครู. 21 (2) ; 18.
- สมนึก ชัชวาลและสุวิทย์ จันทรทิพย์. (2529). บทบาทกับปัญหาและอุปสรรคของครูในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กนักเรียน วัยรุ่น. รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวรรณ ไชยชิน. (2551). การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนหนองเหล็กศึกษา จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามรูปแบบ PAOR. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.bord.mked-pao.in.th/index.php?topic=238.0>. [16 พฤษภาคม 2552]

- สุธี พิมมานนท์. (2550). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://202.143.146.195/km/index.php?option=com_content&task=view&id=462&Itemid=63. [16 พฤษภาคม 2552]
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา
ภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2550). มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2544). คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร : บริษัทยูเรนีส อิมเมจกรุ๊ป จำกัด.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). การประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2544). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

**แบบสอบถามการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2**

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน
2. แบบสอบถามการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีจำนวน 45 ข้อ
3. การตอบสอบถามนี้ใช้สำหรับการศึกษาทางวิชาการเท่านั้น คำตอบในแบบสอบถามเสนอในภาพรวม ไม่ส่งผลกระทบต่อสถานภาพของท่านแต่ประการใด ดังนั้นจึงขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงให้ครบทุกข้อ ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

นายวิษณุ สร้อยมี

นักศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2551

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องของแต่ละหัวข้อตามความเป็นจริง

เกณฑ์การประเมิน	5	หมายถึง	ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
	4	หมายถึง	ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
	3	หมายถึง	ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
	2	หมายถึง	ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
	1	หมายถึง	ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	1	2	3	4	5
1. การวางแผนการปฏิบัติการ (Plan)					
1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....
1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....
1.3 การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....
1.4 การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน.....
1.5 การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน.....
1.6 การกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....
1.7 การจัดทำมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....
1.8 การจัดทำเครื่องมือในการประเมินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....
1.9 การสร้างความตระหนักในเรื่องการบริหาร ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....
1.10 การให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	1	2	3	4	5
2. การดำเนินงาน (Do)					
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
2.1 การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติงาน.....
2.2 การมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถานศึกษา.....
2.3 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการทุกฝ่าย.....
2.4 การใช้แบบประเมินพฤติกรรม ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....
2.5 การใช้เครื่องมือ และเทคนิคในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....
2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล จากระเบียบสะสม เพื่อรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....
ด้านการคัดกรองนักเรียน					
2.7 การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติงาน.....
2.8 การมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถานศึกษา.....
2.9 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการทุกฝ่าย.....
2.10 การใช้เครื่องมือและเทคนิคในการคัดกรองนักเรียน.....
2.11 การคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน.....
2.12 การบันทึกหลักฐาน เกี่ยวกับการดำเนินการคัดกรองนักเรียน.....
ด้านการส่งเสริมนักเรียน					
2.13 การจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย
2.14 การมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถานศึกษา.....
2.15 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการทุกฝ่าย.....
2.16 การบันทึกหลักฐาน เกี่ยวกับการดำเนินการส่งเสริมนักเรียน.....

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	1	2	3	4	5
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา					
2.17 การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านบุคลิกภาพ..
2.18 การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสังคม.....
2.19 การให้คำปรึกษานักเรียน.....
2.20 การบันทึกกิจกรรมการป้องกันและแก้ปัญหา.....
2.21 กำหนดวิธีการและวิธีแก้ปัญหาอย่างชัดเจน.....
ด้านการส่งต่อนักเรียน					
2.22 การส่งต่อเมื่อได้ดำเนินการช่วยเหลือเบื้องต้นเสมอ.....
2.23 การจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานเพื่อการส่งต่อตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....
2.24 การบันทึกหลักฐาน การส่งต่อนักเรียนเสมอ.....
3. การตรวจสอบประเมินผล (Check)					
3.1 มีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงาน.....
3.2 มีการนิเทศการปฏิบัติงาน.....
3.3 มีการประชุมคณะทำงาน.....
3.4 มีการบันทึกการปฏิบัติงาน.....
3.5 มีการรายงานผลการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนา.....
3.6 มีการจัดทำรายงานผลการประเมินในแต่ละระดับชั้น.....
4. การปรับปรุง (Act)					
4.1 การประชุมวิเคราะห์ผลการประเมิน.....
4.2 การปรึกษาหารือการปฏิบัติงาน.....
4.3 การสนับสนุนการดำเนินงานปรับปรุง แก้ไข.....
4.4 การนำผลการประเมินไปวางแผนเพื่อการพัฒนาต่อไป....
4.5 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการพัฒนาคุณภาพ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....

ขอขอบคุณอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และ
ปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา สำนวนภาษาที่ใช้ในแต่ละข้อคำถาม ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

1. ดร.นิคม นาคอ้าย	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. ดร.อดุลย์ วังศรีคุณ	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
3. นายสัญญา จันทรังษี	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขต
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2
4. นายสมาน สารีคำ	ผู้อำนวยการโรงเรียนวังพิบูลวิทยศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2
5. นายเสน่ห์ เทศนา	ผู้อำนวยการโรงเรียนยางไกลนวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

ที่ สบท. ๒๕๓ /๒๕๕๒ วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขออนุญาตระงับการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย

ด้วย นายวิษณุ สร้อยมี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนใจ เกียวซี และอาจารย์ ดร.สมหมาย อ้าคอนกลอย เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตระงับจากท่านตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(อาจารย์ ดร.ชนม์ชกรณ วรรณทร์)

รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

ที่ สปท. ๒๕๓ / ๒๕๕๒ วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.อดุลย์ วังศรีคุณ

ด้วย นายวิษณุ สร้อยยมี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนใจ เกียวชี่ และอาจารย์ ดร.สมหมาย อ่ำคอนกลอย เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(อาจารย์ ดร.ชนม์ชกรณ วรรณทร์)

รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

ที่ ศธ ๐๕๓๘/ว ๕๖๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
๖๕๐๐๐

๒๑ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสัญญา จันทร์งษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. เค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ เล่ม

ด้วย นายวิษณุ สร้อยมี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนใจ เกียวชี่ และอาจารย์ ดร.สมหมาย อ่ำคอนกลอย เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ อัญมณี)
รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา
โทร/โทรสาร ๐-๕๕๒๔-๑๗๑๑

ที่ ศธ ๐๕๓๘/ว ๙๑๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
๖๕๐๐๐

๒๖ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายเสน่ห์ เทศนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. คำโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ เล่ม

ด้วย นายวิชณุ สร้อยมี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนใจ เกียวซี และอาจารย์ ดร.สมหมาย ย่ำคอนกลอย เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณิภัช อัญมณี)
รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

โทร/โทรสาร ๐-๕๕๒๔-๑๗๑๑

ที่ ศธ ๐๕๓๘/ว ๕๑๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ย่านเกอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
๖๕๐๐๐

๒๑ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอลความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสมาน สารีคำ

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. เครื่องมือในการวิจัย	จำนวน	๑ ชุด
	๒. คำโครงวิทยานิพนธ์	จำนวน	๑ เล่ม

ด้วย นายวิษณุ สร้อยมี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนใจ เกียวซี และอาจารย์ ดร.สมหมาย ย้ำคอนกลอย เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอลความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนใจ เกียวซี)
รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

โทร/โทรสาร ๐-๕๕๒๔-๑๗๑๑

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ ๐๕๓๘/๓ (๕๒๑)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
๖๕๐๐๐

๒๖ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต ๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 108 ชุด

ด้วย นายวิษณุ ศรีอ้อมมี นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต ๒ ในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว นักศึกษาจะต้องเข้าเก็บข้อมูลจากสถานที่จริง เพื่อนำมาประกอบงานวิจัย โดยใช้แบบสอบถาม

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าเก็บข้อมูลในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิถีภย์ อัญญา)
รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

โทร/โทรสาร ๐-๕๕๖๔-๑๗๑๑

ที่ ศธ ๐๕๓๘/๖ ๓๒๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
๖๕๐๐๐

๒๑ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต ๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวิษณุ ศรีอ้อมมี นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต ๒ ในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว นักศึกษาจะต้องเข้าเก็บข้อมูลจากสถานที่จริง เพื่อนำมาประกอบงานวิจัย โดยใช้แบบสอบถาม

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าเก็บข้อมูลในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ อัญญา)
รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

โทร/โทรสาร ๐-๕๕๒๔-๑๗๑๑

ภาคผนวก ง
ผลการวิเคราะห์ค่า IOC และ ค่าสถิติแบบสอบถาม

ตาราง แสดงค่า IOC ของแบบสอบถามการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

แบบสอบถาม ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	สรุปผล	หมายเหตุ
	คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5				
1.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
1.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
1.3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
1.4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
1.5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
1.6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
1.7	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้	
1.8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
1.9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
1.10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.3	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้	
2.4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	

ตาราง แสดงค่า IOC ของแบบสอบถามการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 (ต่อ)

แบบสอบถาม ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	สรุปผล	หมายเหตุ
	คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5				
2.11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
3.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
3.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
3.3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
3.4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
3.5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
4.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
4.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
4.3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
4.5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 45

Alpha = .7314

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
VAR00001	30	3	5	4.27	.58
VAR00002	30	3	5	4.37	.56
VAR00003	30	3	5	4.53	.57
VAR00004	30	3	5	4.53	.57
VAR00005	30	3	5	4.73	.52
VAR00006	30	3	5	4.63	.56
VAR00007	30	3	5	4.63	.56
VAR00008	30	3	5	4.60	.56
VAR00009	30	3	5	4.77	.50
VAR00010	30	3	5	4.50	.63
VAR00011	30	3	5	4.47	.63
VAR00012	30	3	5	4.47	.57
VAR00013	30	3	5	4.40	.56
VAR00014	30	3	5	4.50	.57
VAR00015	30	3	5	4.30	.65
VAR00016	30	3	5	4.03	.76
VAR00017	30	3	5	4.07	.37
VAR00018	30	3	5	4.43	.57
VAR00019	30	3	5	4.20	.48
VAR00020	30	3	5	4.20	.81
VAR00021	30	3	5	4.10	.61
VAR00022	30	3	5	4.53	.68

VAR00023	30	3	5	4.30	.53
VAR00024	30	3	5	4.47	.57
VAR00025	30	3	5	4.30	.60
VAR00026	30	3	5	4.17	.70
VAR00027	30	3	5	4.47	.63
VAR00028	30	3	5	4.30	.65
VAR00029	30	3	5	4.63	.56
VAR00030	30	3	5	4.40	.62
VAR00031	30	3	5	4.50	.73
VAR00032	30	3	5	4.17	.46
VAR00033	30	3	5	4.00	.83
VAR00034	30	3	5	4.33	.84
VAR00035	30	3	5	4.50	.63
VAR00036	30	3	5	4.47	.68
VAR00037	30	3	5	4.57	.63
VAR00038	30	3	5	4.20	.48
VAR00039	30	3	5	4.23	.57
VAR00040	30	3	5	4.23	.63
VAR00041	30	3	5	4.30	.60
VAR00042	30	3	5	4.30	.53
VAR00043	30	3	5	4.27	.52
VAR00044	30	3	5	4.30	.60
VAR00045	30	3	5	4.37	.56
Valid N	30				
(listwise)					

ตารางค่าสถิติพื้นฐาน

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
VAR1.1	102	3	5	3.88	.82
VAR1.2	102	3	5	4.63	.51
VAR1.3	102	3	5	4.03	.60
VAR1.4	102	3	5	4.05	.71
VAR1.5	102	3	5	4.17	.58
VAR1.6	102	3	5	4.17	.68
VAR1.7	102	3	5	3.98	.81
VAR1.8	102	3	5	3.91	.62
VAR1.9	102	3	5	3.97	.64
VAR1.10	102	3	5	4.15	.70
VAR2.1	102	3	5	4.09	.71
VAR2.2	102	3	5	4.35	.73
VAR2.3	102	3	5	4.37	.60
VAR2.4	102	3	5	4.55	.57
VAR2.5	102	3	5	4.14	.56
VAR2.6	102	3	5	4.31	.67
VAR2.7	102	3	5	3.84	.56
VAR2.8	102	3	5	4.01	.78
VAR2.9	102	3	5	4.32	.51
VAR2.10	102	3	5	3.91	.82
VAR2.11	102	3	5	3.89	.69
VAR2.12	102	3	5	4.07	.84
VAR2.13	102	3	5	3.94	.58
VAR2.14	102	3	5	4.21	.78
VAR2.15	102	3	5	4.31	.49
VAR2.16	102	3	5	4.09	.80
VAR2.17	102	3	5	3.97	.60
VAR2.18	102	3	5	4.07	.81
VAR2.19	102	3	5	4.01	.76

VAR2.20	102	3	5	3.85	.55
VAR2.21	102	3	5	4.10	.80
VAR2.22	102	3	5	4.18	.80
VAR2.23	102	3	5	4.06	.61
VAR2.24	102	3	5	3.96	.78
VAR3.1	102	3	5	3.75	.60
VAR3.2	102	3	5	3.94	.74
VAR3.3	102	3	5	3.96	.70
VAR3.4	102	3	5	3.93	.68
VAR3.5	102	3	5	3.79	.68
VAR3.6	102	2	5	3.63	.72
VAR4.1	102	2	5	3.78	.64
VAR4.2	102	3	5	3.90	.55
VAR4.3	102	2	5	3.74	.58
VAR4.4	102	3	5	3.76	.57
VAR4.5	102	3	5	3.49	.59
Valid N	102				
(listwise)					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นายวิชณู สร้อยมี
วัน เดือน ปีเกิด	11 เมษายน 2509
สถานที่เกิด	164 หมู่ 5 ตำบลท่าแดง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	19 หมู่ 5 ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้อำนวยการโรงเรียน
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านหินประกาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพิษณุโลก เขต 2
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2529	การศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์
พ.ศ. 2531	ศึกษาศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม ข พิษณุโลก
พ.ศ. 2552	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก